

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
FILOZOFICKÁ FAKULTA
ÚSTAV ARCHIVNICTVÍ A POMOCNÝCH VĚD HISTORICKÝCH

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**NEJSTARŠÍ PAMĚTNÍ KNIHA
FARNOSTI VLACHOVA BŘEZÍ
(1731-1811)**

Vedoucí práce: doc. PhDr. Marie Ryantová, CSc.

Autor práce: Jana Hlavová

Studijní obor: Historie – Archivnictví

Ročník: Třetí

2010

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 SB. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Ve Vimperku 30. července 2010

podpis studenta

Anotace

Hlavním úkolem bakalářské práce nesoucí název „*Nejstarší pamětní farnosti Vlachova Březí (1731-1811)*“ je představit čtenáři téma farních kronik. Jedná se o diplomatický rozbor pramene důležitého pro církevní dějiny v dané farnosti. V úvodu se seznamuje čtenář s tématem a hodnocením literatury a pramenů, které se věnují této problematice. Samotná práce je členěna do tří kapitol. První z nich přináší přehledný popis dějin města. Ve druhé kapitole jsou popsány dějiny farnosti se zřetelem na období, kdy byla pamětní kniha psána. Strukturou pamětní knihy se zabývá třetí kapitola, která je rozdělena do čtyř podkapitol; Vnější popis, Vnitřní popis, Kronikáři, Rozbor zápisů. Poslední podkapitola se věnuje zhodnocení jednotlivých zápisů a může být využita jako průvodce samotným pramenem. V závěru jsou shrnuty veškeré poznatky týkající se pamětních knih. Jsou zde načrtnuty i možnosti jejího dalšího využití jako historického pramene. Součástí práce je seznam pramenů a literatury a přílohy, které obsahují přehledné tabulky a ukázky písma jednotlivých autorů kroniky.

Annotation

The main object of this Bachelor essay „*The oldest memorial book of parish Vlachovo Brezi (1731-1811)*“ is to introduce to the reader the theme of parish chronicle. It is a diplomatic study of sources that are important for church history in given parish. In the introduction acquaint a reader with this theme and evaluate the literature and sources, which deal about it. The essay is divided into three chapters. The first chapter brings forward general summary of the history of the town. In the second chapter is described history of the parish with the emphasis on the period in which was written the memorial book. The third chapter engage in a structure of the memorial book. This chapter is dividend into four subchapters; The inside description, The outside description, Chroniclers and The analysis of records. The last subchapter is devoted to evaluation of individual writings and can be used as a guide of the resources itself. At the close are compiled total knowledge about memorial books. There are too sketech the possibilities of its another usage like historical source. The essay also includes a list of resources, literature and appendixes that show well-arranged tables and handwriting samples of each of the authors of the chronicle.

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat především všem, kteří mi pomáhali při psaní této práce.

V první řadě pracovníkům Státního okresního archivu v Prachaticích, jmenovitě bc. Lucii Fučíkové a PhDr. Františku Kotěšovci.

Dále bych chtěla poděkovat pastoračnímu asistentovi Pavlu Bendovi za poskytnuté informace ohledně historie farnosti ve Vlachově Březí.

Můj upřímný dík patří také mým kolegům, kteří se věnovali studiu pamětních knih bc. Miluši Wagnerové, bc. Jaroslavu Mrňovi a Liboru Staňkovi. A poděkování patří také mým blízkým, především mamince za podporu během studia a mému příteli, který mi pomohl s technickými záležitostmi.

Zvláštní dík patří vedoucí mé bakalářské práce doc. PhDr. Marii Ryantové, CSc., a to nejenom za vedení práce, upřímné rady a připomínky, ale především za trpělivost, kterou musela po celou dobu se mnou mít.

Obsah

Úvod	7
1. Historie města	11
2. Historie farnosti	21
3. Struktura pamětní knihy	39
3.1 Vnější popis	39
3.2 Vnitřní popis	39
3.3 Kronikáři	40
3.4 Rozbor zápisů	44
Závěr	53
Seznam zkratk	55
Seznam použitých pramenů a literatury	56
Přílohy	59

Úvod

„Život zemřelých je uložen v paměti žijících.“ (Marcus Tullius Cicero). Jako bylo záměrem našich předků uchovat záznamy o tom, co se událo. Svě poznatky zpočátku sepisovaly třeba na první strany Bible či později zakládaly pro své potřeby různé kroniky.¹ I já se pokusím podat svědectví o jedné takové pamětní knize z farnosti Vlachova Březí pro budoucí paměť.

Prachatický vikariát tvoří 37 farností. Ve Státním okresním archivu v Prachaticích je uloženo 27 farních pamětních knih připadajících na tyto farnosti, přičemž některé pamětní knihy jsou dosud uloženy na farních úřadech. Po prostudování inventářů jednotlivých farností má volba nakonec padla na děkanský úřad Vlachovo Březí a jeho dvě kroniky. První a starší kronika, *Pamětní kniha I*,² do níž jako jediné z mála ve vikariátu byly zápisy vedeny již v 18. století,³ obsahuje léta 1734-1811. A prostřednictvím této kroniky se dodnes dochovala zádušní registra z roku 1662, byla přepsána farářem Matějem Felířem na první strany knihy.⁴ Převládajícím jazykem kroniky je latina. Pro dějiny farnosti Vlachova Březí se dochovala ještě druhá kronika, *Pamětní kniha II*.⁵ Zápisy v této kronice jsou vedeny od roku 1825 farářem Emanuelem Aschwitzem. Kronika je vedena dodnes a je uložena na děkanském úřadě ve Vlachově Březí. Na titulní straně této kroniky je zapsáno: „*Uznávše toho potřebu, aby při každé faře tak nazvaná památná kniha založená a v pořádku vedená byla, předsevzal sem si, co jak v staré od P. Josefa Brauhoffera bývalého faráře zdejšího, založené památní knize poznamenáno, tak co v matrikách a v archivním fondu porůznu pamětihodného a pravdivého k nalezení bylo, neb odjinud mě v známost přišlo, v tuto knihu svědomitě vypsat. Pro snadnější přehlednutí a zachování pořádku rozvrhuju knihu tu dle předmětů na jisté částky, zanechávaje po každé prázdného místa, aby nastupující moji, jestli nějaké staré památky možno jim bude nalézt, doplniti, co tu schází, neb ponapravit, kde snad já bych chybil, a pak co za jejich časů pamětihodného faru neb chrám Páně zdejší potká, dále poznamenati*

¹Václav PUBAL, *Kroniky a kronikáři*, Praha 1976, s. 11.

² Státní okresní archiv Prachatice (dále jen SOkA Prachatice), Děkanský úřad Vlachovo Březí (dále jen DÚ), *Pamětní kniha I* (dále jen Pamětní kniha), sign. II-1.

³ Nejstarší kronika ve vikariátu pochází z farnosti Vimperk a obsahuje léta 1697-1925.

⁴*Pamětní kniha*, s. 1-15.

⁵ *Pamětní kniha II*, uložena je na DÚ ve Vlachově Březí. A nadále jsou do ní vedeny zápisy.

mohli.“⁶ Na rozdíl od první pamětní knihy je tato celá vedena v češtině a je rozdělena do 16 kapitol. Po poradě s paní doc. Marií Ryantovou jsem pro svou bakalářskou práci nakonec zvolila starší pamětní knihu.

Pamětní kniha mi sloužila jako cenný zdroj informací k duchovním dějinám farnosti. Pro strukturu pamětní knihy jsem nahlédla do absolventských prací svých kolegů.⁷ Žádný z nich se ovšem nezabýval kronikou z první poloviny 18. století. Studium kronik se zabýval Václav Pubal. Ve své knize *Kroniky a kronikáři*⁸ se ovšem nejvíce věnoval obecním kronikám. Okrajově se zmínil o druzích kronik, které byly vedeny v Čechách v 19. století. Mezi nimi jmenoval také farní kroniky, jejichž úřední založení datoval do druhé poloviny 18. století.⁹

Informace o dějinách církevní správy v českých zemích obecně jsem čerpala především z práce *Dějiny správy v českých zemích od počátku státu po současnost*,¹⁰ která mapuje nejenom dějiny církevní správy, ale také vrchnostenskou, městskou a státní správu. Informace z této knihy jsem doplňovala o poznatky z knihy Václava Medka,¹¹ který se církevními dějinami zabývá souhrnněji. Pro církevní správu na území pražské arcidiecéze jsem využila práci Antonína Podlahy *Dějiny arcidiecéze pražské*¹², která podává přehledný souhrn všech vikariátů v diecézi a nástin řízení diecéze. Ze dvou dílů vyšel pouze první díl, který je veden až do konce 18. století. Od roku 1785 poté, co se prachatický vikariát stal součástí českobudějovické diecéze, jsem využila publikaci Jaroslava Kadlece,¹³ která se zabývá částečně dobou před založením biskupství v Českých Budějovicích a především

⁶Pamětní kniha II, s. 1.

⁷ Miluše WAGNEROVÁ, *Farní kronika Olešnice (1787 – 1887)*, České Budějovice 2008; Jaroslav MRŇA, *Protocollum domesticum farnosti velkomeziříčské (1816-1938)*, České Budějovice 2009.

⁸Václav PUBAL, *Kroniky*.

⁹TAMTÉŽ, s. 17.

¹⁰ Jan JANÁK – Zdeňka HLEDÍKOVÁ, *Dějiny správy v českých zemích do roku 1945*, Praha 1989.

¹¹Václav MEDEK, *Cesta české a moravské církve staletími*, Praha 1982.

¹²Antonín PODLAHA, *Dějiny arcidiecése pražské od konce století XVII. do počátku století XIX. I.*, Praha 1917.

¹³ Jaroslav KADLEC, *Českobudějovická diecéze. Znaky a portréty českobudějovických biskupů*, České Budějovice 1995.

přináší informace o vzniku a působení českobudějovické diecéze. Pro dějiny farnosti ve Vlachově Březí nebyla dosud uveřejněna žádná monografie, a tak jsem musela vycházet z děl Josefa Brože¹⁴, Václava Starého¹⁵ a Pavly Stuchlé.¹⁶ K dějinám farnosti v Předslavicích existuje drobná kniha Františka Teplého,¹⁷ které byla sice vydána roku 1905, ale pro mé potřeby byla zcela vyhovující. Podkladem pro studium židovského osídlení ve městě bylo vydáno dílo *Z dějin Židů ve Vlachově Březí*¹⁸ a časopisecká studie *Střípek z vlachovobřezské historie*.¹⁹ Jeden z autorů knihy *Z dějin Židů*, Arnošt Lederer, je rodákem z Vlachova Březí a před koncentračním táborem se zachránil útekem do Dánska. Kromě monografií k církevním dějinám v Prácheňském kraji byl sepsán také článek v Jihočeském sborníku historickém *Prácheňsko ve světle farářských relací*.²⁰

K sepsání historie města mi posloužila především publikace Josefa Brože,²¹ která byla vydána v den jeho stočtyřicátých narozenin. Byla sestavena z Brožova rukopisu, který končí rokem 1868, tedy povýšením Vlachova Březí na město. Brož svůj rukopis dokončil roku 1940, ale vzhledem k válečným událostem jej nemohl vydat. Bohužel zcela opomněl použít poznámkový aparát, takže není známo, odkud své poznatky čerpal a také jazyková skladba vět je dosti zastaralá. Jeho poznatky jsem doplnila o informace z knihy Václava Starého²². Tato publikace byla vydána k čtyřistapadesátiletému výročí povýšení vesnice Vlachovo Březí na městečko. Zabývá se nejenom dějinami obce, ale také spolkovým životem, dějinami školy a přináší zmínku o řadě pramenů k dějinám Vlachova Březí, mezi nimi jsou také jmenovány

¹⁴ Josef BROŽ, *Obraz z minulosti města Vlachova Březí*, Vlachovo Březí 2008.

¹⁵ Václav STARÝ (ed.), *Vlachovo Březí 1538 – 1988*, Vlachovo Březí 1988.

¹⁶ Pavla STUHLÁ, *Prachatický vikariát 1676-1750. Vybrané otázky církevní správy*, Praha 2004; TÁŽ, *Chudoba za kněžské povolání p. Karla Hubky (1697-1724)*, Rodopisné revue 4, 2007, s. 12; TÁŽ, *Křesťanská cvičení v některých farnostech prachaticko-netolického vikariátu v polovině 18. století*, Zlatá stezka 7, 2000, s. 252-266.

¹⁷ František TEPLÝ, *Farní osada Předslavice na Volyňsku*, Praha 1905.

¹⁸ Arnošt LEDERER – Blanka ROZKOŠNÁ, *Z dějin Židů ve Vlachově Březí*, Vlachovo Březí 2006.

¹⁹ Jan Antonín MAGER, *Střípek z vlachovobřezské historie*, Rodopisné revue 2, 2002, s. 6.

²⁰ Martin ZEMAN, *Prácheňsko ve světle farářských relací. Církevní správa a náboženský život na přelomu 17. a 18. století*, JSH 72, 2003, s. 14-33.

²¹ Josef BROŽ, *Obraz*.

²² Václav STARÝ (ed.), *Vlachovo Březí*.

obě farní pamětní knihy. Text a výběr některých záznamů týkajících se především 20. století jsou ovlivněny dobou vydání. Přesto údaje o starším období činí z díla hodnotnou a zdařilou práci. Mezi dalšími publikacemi zabývajícími se dějinami Vlachova Březí se nachází menší práce Ferdinanda Pátka,²³ Václava Starého²⁴ a Romana Podholy.²⁵ Ve své práci jsem využila také *Retrospektivní lexikon obcí*²⁶ a *Ottův slovník naučný*.²⁷ Pro studium uměleckých památek mi posloužila čtyřdílná publikace *Umělecké památky Čech*²⁸ a *Poutní místa v jižních Čechách*.²⁹

Předkládaná bakalářská práce je členěna do tří kapitol a je doplněna seznamem pramenů, literatury a přílohami, v nichž se nachází několik tabulek, fotografie pamětní knihy a ukázky písma jednotlivých písařů. Cílem bakalářské práce je zpřístupnit tento pramen pro další bádání či využití k dějinám farnosti. První kapitola se zabývá dějinami města od roku 1274 do současnosti. Druhá kapitola je věnována historii farnosti Vlachovo Březí od raného středověku. Třetí kapitola nese název Struktura pamětní knihy a zabývá se diplomatickým rozbohem rukopisu. Je členěna do několika podkapitol, Vnější popis, Vnitřní popis, Kronikáři a Rozbor zápisů. V poslední podkapitole jsou rozebrány jednotlivé zápisy v kronice.

²³ Ferdinand PÁTEK, *Vlachovo Březí ve vzpomínkách a literatuře*, Písek 1927.

²⁴ Václav STARÝ, *Pergameny a postavy Vlachova Březí: pamětní publikace vydaná ke stému výročí povýšení Vlachova Březí na město*, Vlachovo Březí 1968.

²⁵ Roman PODHOLA, *Prachaticko známé i zapomenuté*, Český Krumlov 2008.

²⁶ Federální statistický úřad, *Retrospektivní lexikon obcí ČSSR 1850-1970*, Praha 1978.

²⁷ *Ottův slovník naučný*, Sedmý díl, Jedenáctý díl, Šestnáctý díl, Sedmnáctý díl, Dvacátý sedmý díl, Praha 1900.

²⁸ Kolektiv vědeckých a odborných pracovníků Ústavu teorie a dějin umění ČSAV za vedení a redakce Emanuela Pocheho, *Umělecké památky Čech* 4. T/Ž, Praha 1982.

²⁹ Jiří ČERNÝ, *Poutní místa jižních Čech. Milostné obrazy, sochy a místa zvláštní zbožnosti*, České Budějovice 2006.

1. Historie města

Vlachovo Březí, německy Wällisch-Birken, leží v jižních Čechách na okraji Šumavy asi 8 km severozápadně od města Prachatic. Původní březské panství se rozprostíralo mezi řekami Volyňkou a Blanicí v Prácheňském kraji.³⁰ Vzhledem k nedostatku písemných pramenů není nic známo o založení obce Vlachova Březí. Pravděpodobně lze její kořeny položit do 13. století, kdy na celém území Českého království vznikala řada nových sídel.³¹ První písemná zpráva, ve které jsou ves Březí a hlavně její držitelé zmiňováni, pochází až z roku 1274.³² Mezi mnohými svědky listiny jsou jmenováni bratři Verner, Vchyna a Michal ze Březí. V této době musela tedy ve Březí stát tvrz, kterou zmiňovaní bratři obývali. Až po delší době, roku 1359, jsou známi další majitelé Březí a zároveň patroni tamního kostela, Jan, Konrád a Ješek.³³

Pro správní vývoj celého Prácheňského kraje má důležitý význam vybudování hradu Helfenburk ve druhé polovině 14. století. Dne 21. května 1355 římský císař a český král Karel IV. vydal listinu, na základě níž schválil žádost bratří Petra, Jošta, Oldřicha a Jana z Rožmberka postavit si vojenskou pevnost na vrchu Malošíně u Bavorova. Celá stavba hradu byla dokončena již roku 1362.³⁴

Roku 1362 vlastnil panství Přeč Kůs ze Březí.³⁵ Jeho nástupcem se stal Linhart, který působil roku 1380 jako purkrabí na hradě Helfenburk. Zemřel roku 1393.³⁶

³⁰ Václav STARÝ (ed.), *Vlachovo Březí*, s. 15; Roman PODHOLA, *Prachaticko*, s. 153.

³¹ V průběhu 13. století se rozpadá dosud jednotná správa knížecí na správu městskou, církevní a vrchnostenskou. Do této doby spadá vrcholné období kolonizace v Čechách, příliv kolonistů zasáhl i venkovské oblasti. Jan JANÁK – Zdeňka HLEDÍKOVÁ, *Dějiny*, s. 51, 267.

³² Vítek z Krumlova prodal ves Strašeň u Sušice se 2 mlýny a několika jitry pole nějaké paní Kristýně a jejímu synu z Prahy. Podle jiné listiny pak Kristýna prodala tuto ves za 100 hřiven stříbra Valterovi, převoru Křížovníků ve Strakonících. Josef BROŽ, *Obraz*, s. 15.

³³ TAMTÉŽ, s. 16.

³⁴ Václav STARÝ (ed.), *Vlachovo Březí*, s. 16; k Helfenburku též Bohdan V. HAŠEK, *Helfenburk nad Blanicí*, České Budějovice, 1924.

³⁵ Pocházel z rozvětveného rodu Přečů z Čestic, kteří ovládali území od Volyně k Vimperku po dvě staletí, Josef BROŽ, *Obraz*, s. 16;

³⁶ Václav STARÝ, *Pergameny*, s. 6; TÝŽ (ed.), *Vlachovo Březí*, s. 16.

Na konci 14. století se usadil na Březí rytířský rod Malovců.³⁷ Členové tohoto rodu, Bohuslav a Petr, prodali roku 1383 své pozemky ve Volenici a přemístili se do Březí. Roku 1415 Vlach ze Březí přivěsil svou pečeť na stížný list šlechty ke Kostnickému listu. Byl horlivým zastáncem učení mistra Jana Husa a nesouhlasil s jeho nespravedlivým upálením. Snad právě díky tomuto činu nesla ves od té doby název Březí Vlachovo. Z období husitských válek se žádné písemnosti nezachovaly. Malovcové ze Březí byli ovšem horlivými zastánci kalicha. O tom svědčí také počínání Oldřicha Vlacha za vlády Jiřího z Poděbrad. Jako jeden z mála v jižních Čechách zůstal věrný českému králi.³⁸

Roku 1468 požádal český král Jiří z Poděbrad papeže Pia II. o potvrzení basilejských kompaktát. Papež ovšem odmítl s tím, že přijímání podobojí bylo slíbeno jen jedné generaci husitů. A nepřímě tak českého krále označil za kacíře. V českých zemích se tak šlechta rozdělila na přívržence a odpůrce krále.³⁹ Ke královským odpůrcům se v jižních Čechách jednoznačně přihlásil katolický rod Rožmberků. Mezi stoupenci krále nalezneme kromě Oldřicha Vlacha ze Březí také netolického pána Jindřicha z Hlavatce. Podrobnější zprávy o událostech v kraji podával především Helfenburský purkrabí, Vašek z Mileňovic, pánům do Krumlova.

Dne 28. srpna 1468 vpadli do Prácheňského kraje Němci z Pasova, pustošili oblast, vypalovali vesnice a tvrze. Toho nebylo ušetřeno ani Vlachovo Březí, proti početnému nepříteli se obyvatelé neubránili a raději se vzdali. Byla vypálena tvrz s veškerým majetkem. Poté co německé vojsko opustilo Čechy, nechal Oldřich Vlach postavit novou tvrz a zároveň podnikal nájezdy na sousední Rožmberské osady. Většina vladyků, aby byla ušetřena vojenské invaze, přerušila slib věrnosti Rožmberkům.⁴⁰ Zbytek věrných uprchl na Helfenburk. Purkrabí hradu poručil zesílit posádku a písemně požádal své pány nejen o vojenskou pomoc, ale také o zaslání potravin. V létě 1469 byla opět dobyta vlachobřezská tvrz, tentokrát muži Zdeňka ze Šterneberka. Nedávno opravená tvrz byla podruhé vypálena. Díky finanční podpoře krále mohl ovšem Oldřich Vlach zahájit opětovné opravy tvrze. Dne 22. března téhož

³⁷ Pocházejí z tvrze Malovice u Netolic, odkud se postupně v 15. století usazovali po celých jižních Čechách (v Pacově, v Chýnově, ve Březí, na Bělči, ve Vimperku a ve Čkyni). *Ottův slovník naučný*, Šestnáctý díl, s. 723, 725.

³⁸ Josef BROŽ, *Obraz*, s. 17; Václav STARÝ, *Pergameny*, s. 6.

³⁹ TÝŽ (ed.), *Vlachovo Březí*, s. 17.

⁴⁰ Jako Vilém z Dubu, Sulek ze Zálezel, Mikuláš ze Lhoty Dubské, Chval z Lipovic i Stebňak Kraselovský. Josef BROŽ, *Obraz*, s. 19.

roku zemřel Jiří z Poděbrad, většina účastníků bojů neměla již důvod pokračovat v zápasech mezi sebou. Postavili se za nového českého krále Vladislava Jagellonského, jen Jan z Rožmberka se přiklonil k uherskému králi Matyášovi. Na stranu Oldřicha Vlacha se tak například přidal i strakonický pán, Jan ze Švamberka. V lednu 1472 podnikl Oldřich Vlach společně s Klatovskými invazi směrem k Vodňanům a v únoru téhož roku se dostává až k Bechyni. Jeho vojsko postupuje dále k Novým Hradům a Trhovým Svinům. Cílem jeho útoku se pak stalo rakouské město Haslau a klášter v Drkolné. Na podzim roku 1472 zemřel Jan z Rožmberka, jeho nástupce Jindřich byl sice také přesvědčený odpůrce krále, ale snad z důvodů nedostatku financí a únavy, přistoupil k uzavření míru. Oldřich Vlach ze Březí zemřel v roce 1474.⁴¹

Po jeho smrti až do začátku 16. století se nechovaly žádné písemnosti týkající se Vlachova Březí. V letech 1502- 1517 je jako vlastník panství v písemnostech uváděn Jan Vlach Malovec z Malovic. Po něm Březí spravoval Jan Oldřich Malovec z Malovic.⁴²

Ještě v první čtvrtině 16. století bylo Vlachovo Březí stále jen vsí, ale mělo vynikající polohu. V jeho blízkosti se nacházela starodávná obchodní stezka, která patřila k nejdůležitějším ve střední Evropě. Vedla z Bavor k Praze a spojovala pohraniční města Prachatice a Pasov. Prachatice se tak staly jedním z významných obchodních měst jižních Čech. Tato stezka byla brzy velmi díky své lukrativnosti nepostradatelnou, tudíž získala název Zlatá stezka.⁴³ Většina sídel v okolí stezky se snažila využít jejího významu také pro sebe. Podél hlavní cesty, vedoucí z Prachatic přes Strunkovice na Bavorov, byla vybudována vedlejší cesta k Husinci směrem na Vlachovo Březí až do Volyně. Role Vlachova Březí tak stoupla. Jeho tehdejší majitel, Jan Oldřich Malovec z Malovic, usiloval o získání výsad pro své panství. Po zaplacení příslušných peněžních poplatků vydal český král Ferdinand I. listinu, kterou povyšoval dosavadní vesnici Vlachovo Březí na město. Originál této listiny, datované 10. května 1538 na hradě Pražském, je uložen v SOkA Prachatice.⁴⁴

⁴¹ Václav STARÝ, *Pergameny*, s. 6; Týž, *Vlachovo Březí*, s. 17-19; Josef BROŽ, *Obraz*, s. 19-23.

⁴² Václav STARÝ (ed.), *Vlachovo Březí*, s. 19.

⁴³ Původní název stezky nebyl Zlatá, ale nazývala se podle výchozích či cílových míst. Z roku 1130 je známý název „via Prachaticih“. Název Zlatá stezka pochází až z roku 1524. Týž, *K názvu Zlatá stezka: poprvé se objevuje jako via Prachaticih (cesta Prachatická)*, *Česko-bavorské Výhledy* 4, 1993, č. 22, s. 6.

Společně s povýšením na městečko byl založen nový urbář, ten se ovšem během 17. století ztratil. Když se roku 1730 hádala obec s vrchností o výši robotních povinností a odvolávala se na tento urbář, vrchnost tvrdila, že o tomto urbáři nikdy nic neslyšela a že byl asi zničen „per injurias temporum“.⁴⁵

Kromě toho si také městská rada opatřila městské pečetidlo. V pečetním poli se nachází městský znak a v majuskule je opis „PECZET MIETECZKA (sic!) BRZEZI“. I s touto chybou bylo pečetidlo přesto používáno. Jména členů městské rady v průběhu 16. století nejsou známa, protože se nedochoval žádný spisový materiál z tohoto období.⁴⁶

Po smrti Oldřicha Malovce vymřel rod Malovců po meči. Oldřich byl pochován v březském kostele, kde se dodnes nachází jeho náhrobek. Měl jedinou dceru Kateřinu, která po něm zdědila celé vlachobřezské panství. Vlachovo Březí se všemi vesnicemi⁴⁷ spravovala až do roku 1567, kdy jej odkázala svému zeti Janu Vchynskému z Vchynic. Ten jej ovšem již roku 1570 prodal Jakubovi Černínovi z Chudenic a na Líšťanech.⁴⁸

V letech 1572-1573 došlo k rozporu mezi Prachatickými měšťany a Jakubem Černínem z Chudenic. Jeho poddaní dováželi sůl z Pasova zakázanými cestami, aby se tak vyhnuly placení mýtného Prachaticím. Prachatická městská rada se rozhodla, že mu v tom zabráni všemi dostupnými prostředky. V roce 1572, když vyslal Černín jednu z mnoha svých výprav pro sůl, počkali si na ni prachatictí měšťané u vsi Kratušina a na zpáteční cestě jí zabavili všechnu převáženou sůl. O zabavenou sůl se vedla dlouhá jednání, která nakonec ukončil Vilém z Rožmberka. Dne 28. prosince 1573 byla uzavřena smlouva, Jakub Černín získal zpátky sůl „pro dobré sousedské vztahy“. Tato událost je vylíčena v několika rukopisech uložených v AM Prachatice. Spor se dokonce věnoval i František Palacký ve své studii *Spor pana Jakuba Černína z Chudenic s Prachatickými*.⁴⁹

⁴⁴ Václav STARÝ (ed.), *Vlachovo Březí*, s. 20; Vlachovo Březí získalo právo pečetit zeleným voskem, mělo svobodu řemesel, dostalo svůj městský znak (modrý štít s kozlem) a právo konat tři výroční trhy na den sv. Apolináře (23. července), sv. Ludmily (16. září) a sv. Mikuláše (6. prosince). TÝŽ, *Pergameny*, s. 11-12.

⁴⁵ Josef BROŽ, *Obraz*, s. 28.

⁴⁶ Václav STARÝ (ed.), *Vlachovo Březí*, s. 22-23.

⁴⁷ Pěčnov, Horouty, Kožlí oboje, Uhřice, Doubrava, část Nakvasovic a Lhotka

⁴⁸ Václav STARÝ (ed.), *Vlachovo Březí*, s. 21.

Někdy mezi lety 1619-1620 bylo Vlachovo Březí dobyto císařským vojskem. Vzhledem k tomu, že se nezachovala žádná písemná památka z předbělohorské doby, kromě listiny privilegií z roku 1538, lze předpokládat, že byla vypálena nejenom tvrz, ale i řada domů v městečku. Za této situace uprchl Jan Karel Černín, poslední majitel březského panství z rodu Černínů z Chudenic, z Čech. Po návratu zpět mu jeho majetek sice nebyl zkonfiskován, přesto se rozhodl roku 1623 prodat městečko Březí s příslušejícími vesnicemi za 39 000 kop grošů míšenských Jindřichu Žákavci ze Žákavé a na Hradišti.⁵⁰

Po třicetileté válce obchod se solí, vedený přes Prachatice, stagnoval. Hlavní proud obchodu nyní vedl z Lince do Týna nad Vltavou. Zlatá stezka tak svoji roli koncem třicetileté války dohrála.⁵¹

Žákavci⁵² přistoupili k zakládání dvorů na panství Vlachovo Březí. Tak byl postaven nový panský dvůr v Chlumanech a ve Lhotce Chocholaté. Poté, co Diviš Lev Žákavec prodal Vlachovo Březí a usadil se na Želibořicích, přeměnil ves Žabrákov na panský dvůr.⁵³ K prodání Vlachova Březí došlo z důvodů zadlužení pánů ze Žákavce. Roku 1655 se jednalo o prodeji s knížetem z Eggenberka, který vlastnil sousední vimperské panství. Při tom byla také zhodnocena cena celého vlachobřezského panství. Dochoval se inventář tvrze, ve kterém se uvádí 5 světnic s dřevěnými stropy, 5 klenutých sklepů, 1 neklenutá komora a 1 sklep pro různé věci. Kníže Eggenberk nakonec místo nového panství zaplatil svatbu své dcery. Nový kupec se pak objevil v osobě Karla Leopolda z Millesima⁵⁴, který roku 1659 odkoupil od Diviše Lva Žákavce část zadluženého panství. Tomu tudíž zůstal pouze statek Želibořice, který byl ale roku 1666 nucen prodat hraběti z Millesima.⁵⁵

⁴⁹ TAMTÉŽ, s. 23-25; Josef BROŽ, *Obraz*, s. 29-30.

⁵⁰ Václav STARÝ, *Pergameny*, s. 7; TÝŽ (ed.), *Vlachovo Březí*, s. 27.

⁵¹ Josef BROŽ, *Obraz*, s. 34.

⁵² Pocházeli ze vsi Žákavy na Plzeňsku, ve 14. století se přemístili na Prácheňsko, kde zakoupili Skvořetice, Lažany a Březí. *Ottův slovník naučný*, Dvacátý sedmý díl, s. 740.

⁵³ Stavěním a zakládáním panských dvorů docházelo k zmenšování selské půdy a tím utrpělo hlavně náležité kostelní záduší, neboť páni odmítali platit desátky na ně připadající. Josef BROŽ, *Obraz*, s. 34.

⁵⁴ Starý italský rod markýzů ze Savony. Roku 1440 byli povýšeni do říšského hraběcího stavu. Do Čech přišli v 17. století, kdy Stephan se oženil s Magdalenou Kostomlatskou z Vřesovic. Jeho syn Karel Leopold získal statek Předboř u Říčan, který vyměnil za Vlachovo Březí. *Ottův slovník naučný*, Sedmnáctý díl, s. 353.

⁵⁵ Josef BROŽ, *Obraz*, s. 37; Václav STARÝ (ed.), *Vlachovo Březí*, s. 28-29.

Jak bylo zvykem, stvrdil 12. října 1659 nový držitel panství starou listinu privilegií z roku 1538. Kromě toho hrabě Millesimo založil nová zádušní registra⁵⁶, nechal postavit panský pivovar a křídlo zámecké budovy. V první řadě ale započal s rozšiřováním panství a skoupil okolní vesnice. Roku 1656 koupil Lhotu Chocholatou, následujícího roku přidal k Vlachovu Březí panství Tvrzice s vesnicemi Bohunice, Kamenná, Tvrzice a Všechlapy. Roku 1675 koupil ještě statek Budkov. O rok později však vyměnil Vlachovo Březí za městečko Vilémov. Panství Vlachovo Březí získal Matiaš z Vunšic, ale ve svém držení je měl jen do roku 1680, kdy panství prodal Gundakarovi z Dietrichsteina.⁵⁷

Dietrichsteinové⁵⁸ pak drželi Vlachovo Březí až do roku do poloviny 19. století, kdy zemřel poslední mužský dědic rodu. I oni rozšiřovali panství o zákupy menších statků a dvorců. Roku 1684 koupil Gundakar z Dietrichsteina od Václava Hýzrleho z Chodů panství Předslavice. Roku 1685 přikoupil panství Čepřejovice a Nihošovice. Jeho nástupce Ferdinand z Dietrichsteina získal koupí statek Lipovice a roku 1695 byl koupen statek Dáchov.⁵⁹ Přibýváním nového pozemkového majetku byli poddaní zatíženi větším množstvím poddanských povinností a zvyšoval se počet robotních dní. To vedlo ke sporu městečka Vlachova Březí s vrchností v první polovině 18. století. Městská rada žádala o potvrzení privilegia z roku 1538, čímž se chtěla zbavit obtížných povinností. Majitel panství Walter Xaver z Dietrichsteina ovšem zamítl potvrdit platnost tohoto privilegia s tím, že bylo vydáno před českým stavovským povstáním. Slíbil schválit jen výsady, uvedené po roce 1620. Vlachovobřezští se tedy odvolali na urbář z roku 1538, ale vrchnost jeho existenci zapřela. Povolaná úřední komise nakonec rozhodla, aby byla městečku potvrzena jen některá práva kromě problematické otázky poddanských povinností. Dne 30. prosince 1726 vydal Walter Xaver z Dietrichsteina listinu, ve které jsou vypsány veškeré povinnosti Vlachova Březí k vrchnosti. Roku 1744, když navštívil Vlachovo Březí jeho vlastník Karel Dietrichstein,

⁵⁶ Zádušní registra z roku 1662 jsou dochována v opise v pamětní knize. SOKA Prachatice, DÚ Vlachovo Březí, *Pamětní kniha*.

⁵⁷ Josef BROŽ, *Obraz*, s. 38-39; Václav Starý, *Pergameny*, s. 7.

⁵⁸ Na konci 16. století došlo k rozdělení na větev českomoravskou (mikulovskou) a rakouskou. Větev rakouská přestoupila na protestantství, ale vnuk zakladatele této větve Gundakar se stal opět katolíkem. Roku 1676 se usadil v Čechách a koupil Budyni, Libochovice s Pátkem a Vlachovo Březí. Celý svůj majetek svěřil knížeti Ferdinandovi z českomoravské větve. *Ottův slovník naučný*, Sedmý díl, str. 504.

⁵⁹ Václav STARÝ, *Pergameny*, s. 7.

přednesli poddaní novou žádost za zmírnění jejich povinností. Dne 16. května téhož roku ale dostali odpověď, že jejich úkolem je robotovat.⁶⁰

Další nepříjemností pro poddané bylo placení vojenské kontribuce a zásobování vojska procházejícího krajem. Toto se týkalo hlavně období mezi lety 1741-1742, kdy začala tzv. válka o rakouské dědictví. Do jihozápadních Čech vtrhla spojená bavorsko-francouzská armáda. Od počátku roku 1741 Vlachovo Březí muselo zajistit potraviny nejen cizím vojskům, ale i česko-rakouské armádě. Největší zátěž pro obyvatele bylo obstarávání přípreže, odesílání poselství a ubytování. Vojáci se v městečku střídali až do léta roku 1742. Jejich pobyt vedl k postupnému zadlužení Vlachova Březí.⁶¹

V době josefinských správních reforem nebyl ve Vlachově Březí zřízen magistrát. V čele nadále stála městská rada s voleným purkmistrem. Jejich jména se nám dochovala teprve z 18. a 19. století: Kašpar Jindra (1795-1805), Tomáš Matoušek (1820), Jan Tischler (1838) a Ignác Grametbauer (1844). Důležitou pozici zastával v městské samosprávě písař. Až do roku 1765 byla funkce městského písaře spojena s posláním městského učitele. Vlachovo Březí bylo jedním z prvních městeček v okolí Prachatic, kde došlo k oddělení těchto dvou funkcí. Vlastní radnici mělo Vlachovo Březí až v 17. století, z roku 1702 se dochoval inventář radního domu. Předtím se schůze městské rady konaly v měšťanských domech, které jejich majitelé z různých důvodů opustili. Roku 1730 Johann Cibulka podstoupil svůj dům s celým hospodářstvím městečku za 95 rýnských hotových peněz a budovu staré radnice. Městská rada takto získala velký prostor na náměstí, na kterém postavila novou přízemní radnici. Některé místnosti na radnici byly pronajímány soukromým osobám. Budova postupem doby ale nestačila potřebám městečka. Dne 25. dubna 1835 se přistoupilo k postavení zcela nové větší radnice.⁶²

Na základě zrušení patrimoniálního zřízení došlo ke změnám v celé státní správě. Místo panství vznikaly městské a venkovské obce. Vlivem císařského nařízení ze dne 26. června 1848 bylo vytvořeno v Prachaticích okresní hejtmanství.⁶³ Vlachovo Březí se stalo

⁶⁰ TÝŽ (ed.), *Vlachovo Březí*, s. 30, 35; Josef BROŽ, *Obraz*, s. 42-44.

⁶¹ Václav STARÝ (ed.), *Vlachovo Březí*, s. 33-35; Josef BROŽ, *Obraz*, s. 80-85.

⁶² Josef BROŽ, *Obraz*, s. 106-109; Václav STARÝ (ed.), *Vlachovo Březí*, s. 44-46.

⁶³ Jan JANÁK – Zdeňka HLEDÍKOVÁ, *Dějiny*, s. 275, 319.

součástí politického okresu Prachatice. Prvním vlachobřezským starostou byl zvolen roku 1850 Jan Tischler.⁶⁴

Vlachobřezské panství těsně před svým zrušením dosáhlo své největší rozlohy, tvořilo jej 34 vesnic a 14 panských dvorů. Dne 10. července 1858 zemřel Josef Dietrichstein a novým majitelem městečka a panství se stal hrabě Bedřich Herberstein.⁶⁵ Roku 1860 při sčítání obyvatel bylo zjištěno, že Vlachovo Březí obývá 2572 křesťanských obyvatel a 112 Židů ve 360 domech. V tomto roce dosáhla obec největšího počtu obyvatel. Roku 1930 měla obec 1699 obyvatel, roku 1970 žilo ve Vlachově Březí 1322 osob⁶⁶ a dnes toto číslo představuje včetně přilehlých osad zhruba 1620 obyvatel.⁶⁷ Dne 8. září 1858 povýšil rakouský císař František Josef I. městečko Vlachovo Březí na město.⁶⁸

Vlachovo Březí se může pochlubit pestrou divadelní tradicí. Na začátku roku 1800 byla ve městečku představena vánoční komedie, pojednávající o životě Ježíše Krista. Ve hře se střídalo mluvené slovo s písněmi. V současné době jsou v SOKA Prachatice uloženy dva rukopisy této hry.⁶⁹ I když jsou datovány do 19. století, jejich forma pochází již z dřívější doby. Vánoční hra byla napsána pravděpodobně koncem 17. století nebo na počátku 18. století, protože roku 1713 byla poprvé hrána, o čemž se nachází písemný důkaz v radním manuálu z let 1696-1735.⁷⁰

Na návštěvě u svých příbuzných zde roku 1878 strávil léto básník, redaktor a fejetonista Jan Neruda. Nejenže se zamiloval do zdejší krajiny, což se odrazilo i v jeho tvorbě, ale oblibu našel i v dceři svého hostitele Aničce. Když požádal její rodiče o ruku, nesetkal se bohužel s kladnou odpovědí. Naposledy ještě navštívil Vlachovo Březí roku 1880.⁷¹

⁶⁴ Václav Starý (ed.), *Vlachovo Březí*, s. 50-51.

⁶⁵ Jeho manželkou byla Terezie hraběnka z Dietrichsteina a skrze ni přešel do správy rodu Herbersteinů také panství fideikomisu založeného Gundakarem z Dietrichsteina. *Ottův slovník naučný*, Jedenáctý díl, s. 146.

⁶⁶ Federální statistický úřad, *Retrospektivní lexikon*, s. 295.

⁶⁷ Josef BROŽ, *Obraz*, s. 51, 115; Václav STARÝ (ed.), *Vlachovo Březí*, s. 51-52, 54; www.vlachovobrezi.cz

⁶⁸ Václav STARÝ (ed.), *Vlachovo Březí*, s. 52.

⁶⁹ Rukopisy Vánoční hry jsou uloženy ve fondu Josef Brož, který nebyl bohužel dosud zpracován.

⁷⁰ Václav STARÝ (ed.), *Vlachovo Březí*, s. 36-38.

Ve druhé polovině 19. století začala vznikat řada spolků. Mezi nejstarší patří Zpěvácký spolek, který vzniknul roku 1865, ale již po roce byl rozpuštěn. Dále byly založeny: Spolek vojenských vysloužilců (1875), Čtenářsko-zábavný klub (1882), Národní jednota pošumavská (1884) a další. Dne 1. dubna 1866 získalo město samostatnou poštu. Roku 1872 se konala ustavující schůze občanské záložny, ta byla ale roku 1895 rozpuštěna. Téhož roku byla založena nová občanská záložna, její činnost ovšem byla ukončena již za dva měsíce po jejím vzniku. Roku 1911 pak byla ve Vlachově Březí ustanovena živnostenská záložna. Telegraf byl do města zaveden roku 1873.⁷² Na přání hraběnky Terezie Herbersteinové⁷³ byla roku 1893 ve Vlachově Březí zahájena stavba opatrovny. O děti se zde staraly tři sestry z řádu sv. Karla Boromejského v Praze, ty zde setrvaly až do roku 1911, kdy byly vystřídány členkami Kongregace školních sester z Horažďovic. Roku 1936 byla opatrovna zrušena z důvodu vysokého nájmu – 5 500 Kč ročně – tuto částku obecní rada nedokázala uhradit. Roku 1913 byl přijat návrh na zavedení telefonu do Vlachova Březí, jeho realizace se ale neuskutečnila z důvodů vypuknutí první světové války. První veřejný telefon se ve městě objevil až roku 1929.⁷⁴

Roku 1914 bylo povoláno do války okolo 300 vlachobřezských mužů, z nich 68 se domů nikdy nevrátilo. V září 1915 byl ze staré školy na náměstí učiněn vojenský lazaret nejprve pro 30 později i pro 40 vojáků. Roku 1917 byla jeho činnost ukončena. V říjnu téhož roku byly pro vojenské potřeby sundány dva zvony z kostelní věže.⁷⁵

Po vzniku Československé republiky zůstal pozemkový majetek ve Vlachově Březí, činící 211,61 ha, nadále v rukou Josefa z Herbersteina. Ten v letech 1920-1922 rozprodal dlouhodobým vlastníkům pachtů celkem 9,21 ha půdy. Až roku 1924, pět let po vydání zákona o pozemkové reformě, se přistoupilo k zabírání a parcelaci velkostatku. Státní pozemkový úřad se svolením majitele zřídil z části zabrané půdy zbytkový statek o výměře 35 ha, tvořený zámkem s příslušenstvím pozemky a budovami. Zaměstnanci velkostatku získali

⁷¹ TÝŽ, *Pergameny*, s. 27-29.; Vzpomínky na Vlachovo Březí se objevují v několika Nerudových sonetech z básnické sbírky *Prosté motivy a v Baladě Horské*. Ferdinand PÁTEK, *Vlachovo Březí*, s. 6.

⁷² Václav STARÝ (ed.), *Vlachovo Březí*, s. 52-54.

⁷³ Hraběnka zemřela 12. března 1895 čtrnáct dní před otevřením opatrovny. Za svého dědice ustanovila jediného syna hr. Josefa Herbersteina. TAMTÉŽ, s. 149.

⁷⁴ TAMTÉŽ, s. 76, 149-153.

⁷⁵ TAMTÉŽ, s. 58.

peníze, pozemky a budovy jako odstupné. Někteří zůstali nadále zaměstnáni při zbytkovém statku, jehož správcem byl jmenován Otomar Fiala.⁷⁶

Roku 1938 bylo z počtu 125 obcí tehdejšího politického prachatického okresu na základě mnichovské dohody odevzdáno 43 obcí Němcům. Vlachovo Březí zůstalo českým městem. Po příchodu německých vojáků do Prachatic byl zrušen okresní úřad a české obce, které do něj spadaly, se staly součástí sousedních politických okresů Písek a Strakonice. Vlachovo Březí se dostalo do správy píseckého okresu. Od ledna 1940 začal fungovat okresní úřad ve Vodňanech, k němuž spadalo i Vlachovo Březí. Ten byl ovšem zrušen roku 1942 a Vlachovo Březí opět náleželo do okresu Písek. Vlachovo Březí bylo osvobozeno americkou armádou, která zde pobývala od května do července 1945.⁷⁷

V listopadu 1946 byl zabaven majetek bývalého hraběte Josefa Herbersteina.⁷⁸ Po skončení druhé světové války byla obnovena činnost prachatického okresního úřadu, jehož součástí bylo Vlachovo Březí až do roku 2002.⁷⁹

⁷⁶ TAMTÉŽ, s. 70-72.

⁷⁷ TAMTÉŽ, s. 81, 84, 87.

⁷⁸ TAMTÉŽ, s. 191.

⁷⁹ Roman PODHOLA, *Prachaticko*, s. 154.

2. Historie farnosti

Farnost Vlachovo Březí se rozprostírala v Prácheňském kraji, který se rozkládal na západním území jižních Čech. Prácheňský kraj zasahoval částečně i do současného Plzeňského kraje, jeho součástí bylo území okolo měst Klatovy a Sušice.⁸⁰ Z hlediska církevní organizace spadaly farnosti v kraji pod pražské biskupství⁸¹ a od roku 1344 arcibiskupství.⁸² Tak tomu bylo až do roku 1785, kdy bylo pro jižní Čechy zřízeno biskupství v Českých Budějovicích. Prvním biskupem byl jmenován kanovník olomoucké kapituly Jan Prokop ze Schaaffgotsche.⁸³

S rozdělením pražské diecéze na děkanáty v poslední třetině 13. století⁸⁴ se Vlachovo Březí stalo součástí volyňského děkanátu, který náležel do arcijáhenství bechyňského. Z let 1369 – 1405 se dochoval soupis far náležejících do již zmíněného děkanátu. Soupis uvádí, kolik desátku odváděla která fara na provoz papežského dvora,⁸⁵ tak například Vlachovo Březí platilo 24 grošů.⁸⁶

V době působení pražského arcibiskupa Arnošta Harracha (1624-1667) byla vytvořena síť vikariátů, jež měla nahradit staré děkanáty. Vikariáty kopírovaly hranice krajů, podle velikosti se kraj dělil až na tři vikariáty. Toto nové uspořádání se v praxi ustálilo až po roce 1672.⁸⁷ Vikariát nesl název podle místa sídla vikáře. Vikariáty mohly měnit své pojmenování, záleželo na tom, který duchovní správce zastával úřad vikáře. Úřad vikáře totiž měla zastávat vždy dostatečně schopná osoba.⁸⁸ Prácheňský kraj byl zpravidla členěn na tři vikariáty. Roku 1650 se zde nacházel pouze jeden vikariát nazývaný prachatický podle sídla

⁸⁰Martin ZEMAN, *Prácheňsko*, s. 18.

⁸¹Rozsah pražského biskupství se kryl s rozsahem politické vlády pražského knížete. Václav MEDEK, *Cesta*, s. 36.

⁸²Antonín PODLAHA, *Dějiny*, s. 29, 102.

⁸³Jaroslav KADLEC, *Českobudějovická diecéze*, s. 24, 27-28; Václav MEDEK, *Cesta*, s. 271. Tento protobiskup je spojen také s farností Vlachovo Březí, kde vykonal roku 1786 generální vizitaci. *Pamětní kniha*, s. 211.

⁸⁴Jan JANÁK – Zdeňka HLEDÍKOVÁ, *Dějiny*, s. 211.

⁸⁵Od roku 1229 platili čeští kněží do Říma pravidelný desátek. Václav MEDEK, *Cesta*, s. 79.

⁸⁶Josef BROŽ, *Obraz*, s. 52-53.

⁸⁷Jan JANÁK – Zdeňka HLEDÍKOVÁ, *Dějiny*, s. 225, Václav MEDEK, *Cesta*, s. 215.

⁸⁸Antonín PODLAHA, *Dějiny*, s. 30.

vikáře. V 70. letech 17. století byl kraj rozdělen na dva vikariáty; první se v letech 1676 nazýval blatenský, od roku 1700 pak nesl název písecký. Druhý vikariát sušický byl roku 1700 přejmenován na volyňský. Z části území obou vikariátů vznikl roku 1677 nový vikariát, netolický, jehož název byl od roku 1700 uváděn opět jako prachatický. Vikariáty stále měnily svou velikost. Prachatický vikariát dosáhl své největší rozlohy roku 1690.⁸⁹

Prachatický vikariát se v době svého vzniku skládal ze 14 farností. Roku 1700 se jejich počet zvýšil na 15, k vikariátu přibyla farnost Chroboly.⁹⁰ Jednotlivé farnosti tvořily především vesnice. Sice se zde nacházela řada osad označovaných latinsky „oppidum“, jednalo se však o městečka venkovského typu.⁹¹ Skutečná města, „civitas“, byla ve vikariátu jen čtyři – Prachatice, Netolice, Vimperk a Vodňany.⁹² Počet farností se stále zvyšoval, roku 1750 tvořilo prachatický vikariát 21 far, mezi nimi se nacházela také vlachovobřezská farnost, která byla k prachatickému vikariátu připojena již roku 1677 odloučením ze sušického vikariátu.⁹³

Datum založení farního kostela ve Vlachově Březí není známo. Nejstarší písemná zmínka o kostele a zároveň faráři, který při něm působil, pochází sice ze 14. století⁹⁴, ale vlastní kostel mělo město již předtím. To potvrzují dvě skutečnosti; první je rekonstrukce věže a kostela, ke které došlo roku 1930 a během níž byl objeven v jižní lodi zazděný románský portál pravděpodobně z první poloviny 13. století.⁹⁵ Tento portál byl zazděn a původní vlachovobřezský kostel, jednolodní románská stavba, byl přestavěn v renesančním slohu v letech 1656-69.⁹⁶ A druhá skutečnost poukazuje na fakt, že v jižních Čechách se

⁸⁹ TAMTÉŽ, s. 102; Pavla STUHLÁ, *Prachatický vikariát*, s. 23; Martin ZEMAN, *Prácheňsko*, s. 18-19.

⁹⁰ Antonín PODLAHA, *Dějiny*, s. 107-109.

⁹¹ Do této skupiny městeček patřilo také Vlachovo Březí. Roku 1538 bylo povýšeno na městečko, skutečným městem se stalo až roku 1858. Viz kapitola Historie města.

⁹² Martin ZEMAN, *Prácheňsko*, s. 19-20.

⁹³ Pavla STUHLÁ, *Prachatický vikariát*, s. 24.

⁹⁴ Václav STARÝ (ed.), *Vlachovo Březí*, s. 16.

⁹⁵ TAMTÉŽ, s. 78; Josef BROŽ, *Obraz*, s. 52.

⁹⁶ Roman PODHOLA, *Prachaticko*, s. 153.

křesťanství prosadilo již v raném středověku.⁹⁷ Nejstarší kostely v přemyslovských Čechách byly nejčastěji pod patrocinii sv. Klimenta⁹⁸, sv. Petra a Pavla a sv. Václava.⁹⁹ Velmi rozšířený byl také mariánský kult.¹⁰⁰ Kostel ve Vlachově Březí je zasvěcen právě památce Zvěstování Panny Marie, což by mohlo poukazovat na vznik kostela již v počátcích křesťanství v Čechách.¹⁰¹

Nejstarší církevní správa u nás se řídila germánským zvykovým právem, tzn., že půda se vším, co na ní leží a je postaveno (i kostel a s ním spojená duchovní správa), patří jejímu majiteli. Světští velmožové tedy zřizovali za své náklady vlastnické kostely.¹⁰² Obdařeni byli také podacím právem, tzn., že obsazovali benefícia. Od 20. let 13. století se ve všech kostelech uplatňuje patronátní právo. Z původních majitelů kostelů se stali jeho patrony. Kněze ke kostelu již nejmenovali oni, ale mohli navrhnout biskupovi vhodného klerika.¹⁰³ Roku 1359 byl Janem, Konrádem a Ješkem, majiteli panství Vlachova Březí, navrhnout nový farář Oldřich ze Březí.¹⁰⁴ Ten pravděpodobně pokřtil také Jana Husa, protože v době Husova působení filiální kostel v Husinci spadal do působnosti farnosti Vlachova Březí. Ve správě vlachovobřezského faráře byl husinecký kostel až do začátku 15. století, kdy byl připojen k lažištské farnosti.¹⁰⁵

⁹⁷Jaroslav KADLEC, *Českobudějovická diecéze*, s. 5.

⁹⁸Kostelík sv. Klimenta se nachází na Práchni a pochází již z doby cyrilometodějské. TAMTÉŽ.

⁹⁹Pavla STUHLÁ, *Prachatický vikariát*, s. 147.

¹⁰⁰V jižních Čechách se kostely zasvěcené Panně Marii objevují mnohem častěji než v jiných částech země. V prachatickém vikariátu bylo ve středověku založeno šest mariánských kostelů. Pavla STUHLÁ, *Prachatický vikariát*, s. 146.

¹⁰¹Josef BROŽ, *Obraz*, s. 52.

¹⁰²Václav MEDEK, *Cesta*, s. 52; Jan JANÁK – Zdeňka HLEDÍKOVÁ, *Dějiny*, s. 205.

¹⁰³TAMTÉŽ, s. 210.

¹⁰⁴Václav STARÝ (ed.), *Vlachovo Březí*, s. 16.

¹⁰⁵Ferdinand PÁTEK, *Vlachovo Březí*, s. 1; Josef BROŽ, *Obraz*, s. 52.

Po skončení husitských válek v prácheňském kraji působila řada stoupenců podobojí. Jedním z nich byl například Jiřík Volyňský, stoupenec Českých bratří¹⁰⁶, roku 1513 byl mučen kvůli své víře mučen ve Strakonících panem Janem Strakonickým z Rožmberka. Jeho druhům se začalo přezdívat „pikarti“¹⁰⁷ a mnozí z nich žili v horách asketickým způsobem života.¹⁰⁸ Také na vlachovobřezské faře v 15. a 16. století působili nekatoličtí faráři. Během 16. století začal do Čech pronikat vlivem německé luteránské nauky novoutrakvismus, který přinesl rozkol mezi kališníky.¹⁰⁹ Toto učení se rozšířilo i do Vlachova Březí. Roku 1559 si prachatický kněz Jan z Trmic stěžoval, že kněz Mikuláš ze Březí navštívil Prachatice a podal podobojí několika prachatickým měšťanům.¹¹⁰ Prachatice ovšem nebyly katolické, naopak byly jednou z hlavních bašt staré utrakvistické církve kališníků v jižních Čechách. A právě proto si prachatický farář starohusita stěžuje na vlachovobřezského faráře, stoupence novoutrakvistů.¹¹¹ Z 16. století se připomínají ještě faráři Vojtěch (1575) a Mikuláš Dvorský (1577).¹¹²

Přesto ale někteří kališníci a katolíci spolu vycházeli v dobrém. Z důvodů nedostatku kněží byli někteří katoličtí duchovní nuceni ve svých kostelech podávat podobojí způsobou a naopak kališnický farář podjednou. Jedním z těchto příkladů je také fara v Předslavicích. U hlavního oltáře v kostele posluhoval kněz katolíkům a u bočního oltáře v lodi kališníkům. Hřbitov pak sloužil oběma vyznáním.¹¹³ Roku 1749 se našel při rekonstrukci kostela pod jednou lavicí v kameni vyškrapaný nápis: „*Léta Páně 1562 usnula v Pánu Kateřina vlastní manželka ctihodného kněze Pavla Volyňského, faráře předslavského, která dne*

¹⁰⁶ V jižních Čechách získala jednota bratrská velkou oblibu. V prácheňském kraji žili její příslušníci ve Vodňanech, Štěkni, Táboře, Bechyni, Soběslavi, Týně nad Vltavou, Třeboni, Jindřichově Hradci, Písku, Horažďovicích i jinde. Jaroslav KADLEC, *Českobudějovická diecéze*, s. 11.

¹⁰⁷ Názor pikartů byl, že svátost oltářní je pouhým znamením Kristovy oběti. Proti tomu kališníci věřili ve skutečnou přítomnost Krista ve svátosti oltářní. Václav MEDEK, *Cesta*, s. 170.

¹⁰⁸ Josef BROŽ, *Obraz*, s. 53.

¹⁰⁹ Starý a jednotný husitský duch stále více mizel v protestantismu. Vznikala řada reformačních směrů. Luteránství, stejně jako jednota bratrská, bylo ovšem v Čechách nelegální vyznání až do vydání Majestátu. Václav MEDEK, *Cesta*, s. 175; Jan JANÁK – Zdeňka HLEDÍKOVÁ, *Dějiny správy*, s. 222.

¹¹⁰ Václav STARÝ (ed.), *Vlachovo Březí*, s. 23.

¹¹¹ Josef BROŽ, *Obraz*, s. 54.

¹¹² Václav STARÝ (ed.), *Vlachovo Březí*, s. 23.

¹¹³ Jaroslav KADLEC, *Českobudějovická diecéze*, s. 13; Josef BROŽ, *Obraz*, s. 54.

14. martii ve sklípku pochována jest.“¹¹⁴ Přes odpor vlachovobřezského hejtmána Hnědce nechal vlachovobřezský farář Jan Antonín Huber tento nápis „pro pohoršení víry“ odstranit.¹¹⁵

V řadě nekatolických farností se vrchnost z funkce patrona kostela snažila dosadit do funkce faráře katolického kněze. Tak například roku 1597 se nový nekompromisně katolický pán Předslavic Jindřich Hýzrle z Chodů a na Zálezlích pokusil jmenovat novým farářem Germana, ten ale odmítl. Teprve roku 1600 se předslavická fara stala opět katolickou nástupem Ondřeje Johanidesa Berounského. Ovšem předslavští poddaní odmítli tomuto faráři platit desátek, a tak se kněz obrátil o pomoc k pražskému arcibiskupovi. Ten ovšem vzhledem k situaci v království, kdy země byla z devíti desetin nekatolická, nemohl nic dělat.¹¹⁶

Po Bílé hoře v roce 1620 se jediným uznávaným náboženstvím stalo katolické vyznání, nekatoličtí kněží museli opustit své fary.¹¹⁷ Docházelo k rekatolizaci, která se uskutečňovala i za pomoci císařského vojska. Vojáci se usazovali v domech nekatolíků, dokud ti nekonvertovali. Významnými generály, kteří tehdy pobývali v jižních Čechách, byli Baltazar de Marradas, Martin de Huerta a Jan Adolf Wolfstirn.¹¹⁸ Městečko Vlachovo Březí bylo někdy okolo roku 1620 zpusťeno vojskem, od té doby byla vlachovobřezská fara neobsazena a obyvatelé museli docházet ke kostelu v Prachaticích vzdálenému od Vlachova Březí přibližně 8 km.¹¹⁹ Roku 1624 se konal sjezd katolického duchovenstva v Krumlově a ten rozhodl o přiřčení několika opuštěných far pod duchovní správu Prachatic, mezi nimi byla i vlachovobřezská fara.¹²⁰ Spolu s farou pustlo i celé záduší, neodváděly se desátky a pole se neobdělávala. Na zpustlé fary byli většinou jmenováni kněží z ciziny, nejčastěji z Polska a Německa, nebo řádoví bratři.¹²¹ Roku 1630 byl znovujmenován farář pro faru ve Vlachově Březí. Majitel panství Jindřich Žákavec požádal pražského arcibiskupa o confirmaci kněze

¹¹⁴Pamětní kniha, s. 59.

¹¹⁵TAMTÉŽ.

¹¹⁶Josef BROŽ, *Obraz*, s. 55.

¹¹⁷Václav MEDEK, *Cesta*, s. 201.

¹¹⁸Jaroslav KADLEC, *Českobudějovická diecéze*, s. 14.

¹¹⁹Václav STARÝ (ed.), *Vlachovo Březí*, s. 32; Roman PODHOLA, *Prachaticko*, s. 153.

¹²⁰Josef BROŽ, *Obraz*, s. 55.

¹²¹Jan JANÁK – Zdeňka HLEDÍKOVÁ, *Dějiny*, s. 223-224.

Adama Korčakovského, člena karmelitánského řádu. Žádosti bylo vyhověno, ale nový kněz zde nepobyl dlouho, již roku 1632 se stal děkanem v Prachaticích.¹²² Do roku 1650 byl duchovním správcem ve Vlachově Březí Matěj Tropin.¹²³ Od roku 1650 až do konce století působil ve Vlachově Březí celkem 9 farářů.¹²⁴ Až do spojení předslavické a vlachovobřezské fary v 60. letech 17. století se ve funkci farářů vystřídali ve většině případů řeholníci církevních řádů.¹²⁵ Jejich jména jsou uvedena v pamětní knize pod zápisem „*Specification denen Herren geystlichen*.“¹²⁶ Do roku 1653 působil ve funkci faráře Bartoloměj Pramer, který byl řeholníkem řádu sv. Františka z Horažďovic. Roku 1652 se objevily při vlachovobřezském kostele první matriční záznamy.¹²⁷ V letech 1653-1655 byl farářem Lukáš Dvořák, který z Vlachova Březí odešel do Velešína. Do roku 1659 spravoval farnost Jakub Jan Bramburský de Brandeberg, jenž byl odtud jmenován děkanem do Vodňan. Dalším duchovním správcem byl do roku 1663 Jan Baptista Janovský, kvardián minoritského kláštera v Horažďovicích. Roku 1662 nechal hrabě Karel Leopold z Millesima, pán na Vlachově Březí, z důvodů ztráty starých zádušních register během třicetileté války sepsat nová registra.¹²⁸ Do správy dalšího faráře Václava Čermáka byla přidána předslavická fara. Tento farář pocházel z řádu cisterciáků v Oseku a ve Vlachově Březí působil až do roku 1670.¹²⁹

K farnímu kostelu ve Vlachově Březí podle zádušních register patřily „*městys Vlachovo Březí, ves Chumena, Auhřice, Kožlí Hořejší, Kožlí Dolejší, Lhotka Chocholatá, ves Budkov jeho milosti pana Hyslerle, ves Lipovice pana Loga, Nakvasovice Hořejší pana Margkwarta na Dubě, Nakvasovice Dolejší rozličné vrchnosti*.“¹³⁰ Mezi lety 1665-1770

¹²²Václav STARÝ (ed.), *Vlachovo Březí*, s. 32.

¹²³Josef BROŽ, *Obraz*, s. 63.

¹²⁴TAMTÉŽ, s. 55; Václav STARÝ (ed.), *Vlachovo Březí*, s. 32

¹²⁵Josef BROŽ, *Obraz*, str. 63.

¹²⁶*Pamětní kniha*, s. 129. Kromě v hlavním textu zmíněných farářů je v pamětní knize mezi faráři Lukášem Dvořákem a Jakubem Janem Bramburským jmenován ještě Vlach z Dubu, který pravděpodobně působil ve Vlachově Březí jen velmi krátce.

¹²⁷Josef BROŽ, *Obraz*, s. 56.

¹²⁸TAMTÉŽ; *Pamětní kniha*, s. 1-15.

¹²⁹Josef BROŽ, *Obraz*, s. 63.

spravoval vlachovobřezský farář, jak již bylo uvedeno, také farní obvod Předslavice jako filiálku.¹³¹ Původní pán Předslavic Zikmund Hýzrle z Chodů, který zde působil zároveň jako farář, byl totiž jmenován arciděkanem do Kutné Hory. Novým duchovním správcem byl tudíž jmenován vlachovobřezský farář.¹³² Spolu s Předslavicemi k Vlachovu Březí přibýly vesnice Beneda, Bohumice, Bušanovice, Čepřovice, černětice, Jiřetice, Kakovice, Kamenná, Koječín, Konopiště, Marcovice, Předslavice, Setěchovice, Tvrzice, Úlehle, Újezdec, Všechlapy a Želibořice.¹³³ Roku 1770 na žádost předslavických farníků a knížete Karla z Dietrichsteina byl ustanoven samostatný farní administrátor v Předslavicích. Přiřčeny mu byly všechny povinnosti a také požitky, které k předslavickému beneficiu náležely odedávna.¹³⁴ Součástí fary ve Vlachově Březí se stala roku 1786 obec Konopiště, odloučena byla od farního obvodu Předslavice.¹³⁵

V letech 1670-1672 byl farářem ve Vlachově Březí Jan Nosecký. Roku 1672 se farářem stal Josef Jiří Kinzel. Roku 1680 byl knězem jmenován Jan František Miškovský, magistr filozofie a teologie.¹³⁶ Roku 1685 jej vystřídal Vít Josef Koch, který do Vlachova Březí přišel ze Lhenic. Působil zde pouze dva roky, od roku 1687 byl duchovním správcem ve vlachovobřezské farnosti Václav Thadeus Franz Černý. Tento chrudimský rodák ve Vlachově Březí zemřel roku 1693 ve věku 34 let a byl pohřben ve skřípku farního kostela Zvěstování Panny Marie.¹³⁷ Zde také odpočívá tělo dalšího vlachovobřezského faráře Jiřího Františka

¹³⁰ *Pamětní kniha*, s. 3. Jedná se o vesnice Chlumany, Uhřice, Dolní Kožlí, Horní Kožlí, Chocholatá Lhotka, Budkov, Lipovice a části obcí Horní Nakvasovice a Dolní Nakvasovice. Srov. František Palacký, *Popis království českého*, Praha 1848, s. 359.

¹³¹ Václav STARÝ (ed.), *Vlachovo Březí*, s. 33; František TEPLÝ, *Farní osada*, s. 45. V pamětní knize je ovšem jako datum odstoupení předslavické fary k Vlachovu Březí uveden rok 1666. *Pamětní kniha*, s. 128.

¹³² TAMTÉŽ.

¹³³ TAMTÉŽ, s. 23.

¹³⁴ TAMTÉŽ, s. 138-141; František TEPLÝ, *Farní osada*, s. 51.

¹³⁵ Václav STARÝ (ed.), *Vlachovo Březí*, s. 33.

¹³⁶ O dostatek kněží pečoval sám arcibiskup Arnošt Harrach. Roku 1631 založil svatovojtěšský seminář v Praze a od té doby stoupal počet ale i jejich vzdělanost. Ve druhé polovině 17. století byli mnozí městští kněží graduováni a i řada venkovských farářů byla značně vzdělaná. Jan JANÁK – Zdeňka HLEDÍKOVÁ, *Dějiny*, s. 225; Jaroslav KADLEC, *Českobudějovická diecéze*, s. 17.

¹³⁷ Josef BROŽ, *Obraz*, s. 61. Viz. Přílohy, Tabulka č. 1. Poznámky k jednotlivým farářům v tabulce, jsou mnou vytvořené. Žádná takováto tabulka týkající se farářů ve Vlachově Březí se bohužel v pamětní knize nedochovala.

Chmelenského. Narodil se v Sušici a zemřel ve věku 44 let. Po něm na chvíli administroval jezuita a misionář Václav Gebhart.¹³⁸

Není znám dům, ani nelze přesně určit místo, které tito faráři obývali. Podle zádušních register z roku 1662 byla „*fara k bydlení pana faráře nedávno nově v podstatě vystavená.*“¹³⁹ Fara zde tedy musela být již dávno předtím, ale kde přesně se nacházela a kdy byla opravena, o tom se nedochovala žádná zmínka. Vlachovobřezský kněz Matěj Felíř (1704-1731) v tereziánských přiznávacích fassích uvedl, že fara je „*nehrubě dobře zaopatřený a větším dílem nebezpečný byt*“.¹⁴⁰ Zmínku učinil také o faře při filiálním kostele v Předslavicích, která „*spustla docela, takže když tam na služby boží přijedu, ani nemám místa, kde bych mohl koně postavit a to v zimě v létě.*“¹⁴¹

Matěj Felíř pocházel z Prahy.¹⁴² Za svého působení měl velké problémy s řízením předslavické filiálky. Farníci z Předslavic si stěžovali na velkou vzdálenost Předslavic od farního kostela ve Vlachově Březí.¹⁴³ Většinou staří lidé a mládež se tak nezúčastnili bohoslužeb, a to především za špatného počasí a v zimě. Také pro faráře byla tato vzdálenost překážkou k včasnému poskytnutí duchovních služeb.¹⁴⁴ Pro rozsáhlost svého farního obvodu zřídil Matěj Felíř funkci vlachovobřezského kaplana. Roku 1720 bylo ustanoveno, že tento kaplan se má stát sídelním kaplanem v Předslavicích. Dohlížel nad ním vlachovobřezský farář, který tak přišel o část svých příjmů.¹⁴⁵ V této funkci se vystřídali Vacek, Ryba, Karel Hubka, František Hlaváč, Fleker, Ignác Krysten, Antonín Huber, Václav Slavík, Václav Gregor, Emanuel Braunhofer, Jan Samuel Jedlička.¹⁴⁶ Vztahy mezi farářem a kaplanem či farářem a jiným pomocným personálem byly mnohdy silně napjaté. Proto pražská

¹³⁸TAMTÉŽ, s. 63.

¹³⁹Pamětní kniha, s. 2.

¹⁴⁰TAMTÉŽ, s. 22.

¹⁴¹TAMTÉŽ.

¹⁴²Josef BROŽ, *Obraz*, s. 63.

¹⁴³Pamětní kniha, s. 130-131.

¹⁴⁴Pavla STUHLÁ, *Prachatický vikariát*, s. 31-32.

¹⁴⁵František TEPLÝ, *Farní osada*, s. 49.

¹⁴⁶ *Pamětní kniha*, s. 47.

arcibiskupská konzistoř vydala řadu nařízení určených pro pomocný klér. Kaplanům bylo přikázáno, aby ochotně vykonávali své povinnosti. V případě jakýchkoliv problémů měli jednat samostatně a nečekat až jim farář vydá rozkazy. Kaplani byli nabádáni, aby se vyvarovali všech výstřelků a k farářům se chovali uctivě a ochotně. Farář byl také napomínán, aby měl kaplana rád jako svého mladšího bratra a aby se pokoušel vylepšovat jeho životní poměry.¹⁴⁷

Zajímavým kaplanem byl Karel Hubka. Pocházel z Vodňan a jeho rodiče jej poslali na kněžská studia. Vysvěcen byl roku 1720. Od roku 1722 působil jako kaplan u faráře Matěje Felíře ve Vlachově Březí, měl zajistit služby ve filiálce v Předslavicích. Bohužel zemřel velmi mladý roku 1724, aniž by stačil svým rodičům vrátit peníze, které do něj investovali. Ve své závěti ustanovil univerzálními dědici rodiče, ti tak museli splatit všechny jeho dluhy. Na poslední cestě doprovodilo Karla Hubku osm kněží. Když zjistili, jakou nouzí trpí pozůstalí, milosrdně odmítli přijmout obvyklý peněžní honorář za vykonané služby.¹⁴⁸

Farář Josef Braunhoffer působil ve farnosti mezi léty 1731-1742, pocházel z Budyně a založil roku 1734 pamětní knihu. Zemřel ve věku 46 let.¹⁴⁹ Jan Antonín Hubert, původně kaplan ve farním obvodu Vlachovo Březí¹⁵⁰, působil od roku 1742 ve funkci faráře. Pocházel z Volyně, často se dostal do sporů s vrchností jako patronem. Ovšem svou činností se zasloužil o zvelebení kostela. Nechal postavit oltář Panny Marie Cellenské stojící v boční kapli sv. Jana Nepomuckého. Tento oltář byl pořízen z darů mariacellských poutníků a roku 1761 byl pozlacen. Na oltáři byla umístěna socha Panny Marie Cellenské totožná s originálem.¹⁵¹ Z odkazu Jana Antonína Huberta byl roku 1776 pořízen hlavní oltář v kostele Zvěstování Panny Marie.¹⁵² Jan Antonín Hubert často stonal, nemocný byl na přelomu června

¹⁴⁷Pavla STUHLÁ, *Prachatický vikariát*, s. 88; srov. Antonín PODLAHA, *Dějiny arcidiecéze*, s. 295-300.

¹⁴⁸TÁŽ, *Chudoba*, s. 12.

¹⁴⁹Josef BROŽ, *Obraz*, s. 63.

¹⁵⁰Řada čerstvě vysvěcených kněží byla posílána do funkce kaplanů. Antonín PODLAHA, *Dějiny*, s. 214.

¹⁵¹Josef BROŽ, *Obraz*, s. 61, 63; Pavla STUHLÁ, *Křesťanská cvičení*, s. 257; *Pamětní kniha*, s. 72.

¹⁵²Josef BROŽ, *Obraz*, s. 61; *Pamětní kniha*, s. 206.

a července 1748, velmi těžkou chorobu prodělal roku 1752 a čtyři neděle proležel v listopadu a prosinci 1759. Poslední nemoc jej přepadla těsně před jeho smrtí roku 1770.¹⁵³

Za Karla Sadila (1770-1772) byla roku 1770 oddělena fara v Předslavicích od Vlachova Březí. Novým administrátorem v Předslavicích byl jmenován dosavadní kaplan Jan Samuel Jedlička.¹⁵⁴ Karel Sadil původně 20 let působil jako kaplan v Polné v Čáslavském kraji. Ve Vlachově Březí působil pouze dva roky, poté byl jmenován děkanem v Budyni roku 1772.¹⁵⁵

V letech 1772- 1792 zastával funkci vlachovobřezského faráře Jan Michael Brix. Narodil se ve Zlonicích u Rakovníka. Ve svém úřadě byl velmi horlivý.¹⁵⁶

Roku 1792 byl novým farářem jmenován František Raffius, rodák z Vysokého Mýta. Původně působil jako kaplan v Polné a poté byl administrátorem v Předslavicích. Často byl nemocný, a tudíž nemohl zastávat svou funkci. Roku 1809 byl jmenován jeho nástupcem František Pokorný. Ten byl skutečným vlachovobřezským farářem konfirmován až roku 1810, kdy v Praze zemřel František Raffius. František Pokorný pocházel z Polné a byl nadaným hudebníkem. Ovládal hru na violu a violoncello. Roku 1812 jej ovšem ranila mrtvice.¹⁵⁷

Jako další farář působil v letech 1812-1824 Vojtěch Kareš, předtím administrátor v Předslavicích, obdivoval učení filozofa B. Bolzana, udržoval písemnou korespondenci s Josefem Jungmannem a Janem Svatoplukem Preslem. Často také přispíval do jejich prací, *Jungmannova slovníku* a *Preslova Rostlináře*. Kareš také překládal řadu děl, např. *Čest stolu Páně* od Bernarda Galuryho a *Knížečku o lásce* od Fridricha Leopolda ze Štolberku. Zasloužil se o rozvoj divadelnictví ve Vlachově Březí, roku 1816 požádal správce vlachobřezského panství o půjčku, aby z prázdných stájí mohl vybudovat prostory pro divadlo. Kareš byl

¹⁵³Pavla STUHLÁ, *Křesťanská cvičení*, s. 264. Nemoc je uváděna jako jeden z důvodů nekonání katechezí.

¹⁵⁴Josef BROŽ, *Obraz*, s. 63; *Pamětní kniha*, s. 138-141. Úřad vlachovobřezského kaplana byl zachován i po odloučení předslavické fary.

¹⁵⁵TAMTÉŽ, s. 84-85, 226-227.

¹⁵⁶Josef BROŽ, *Obraz*, s. 63.

¹⁵⁷TAMTÉŽ.

oblíbený nejenom mezi obyvateli katolického vyznání, ale po jeho smrti uctila jeho památku i židovská obec třemi dny smutky.¹⁵⁸

V letech 1824-1864 byl farářem Emanuel Aschwitz, rodák z Klatov. Nejprve působil ve Vlachově Březí jako kaplan. V roce 1841 se stal tajemníkem prachatického vikariátu a o dva roky později již samotným vikářem. Roku 1848 mu byl udělen titul personálního děkana a roku 1854 zastával funkci vimperského arcikněze.¹⁵⁹ Během svého života sepsal memorabilia vlahobřezské fary. Začal je sepisovat od roku 1825 a pojednávají o dějinách farnosti, o stavu farního jmění, ale i o životě ve Vlachově Březí.¹⁶⁰

V letech 1864-1875 byl vlahobřezským knězem Jan Mls, původně farář z Jelčovic. Po něm nastoupil Vojtěch Nahmer, zemřel roku 1883. Ve funkci jej vystřídal kaplan Jan Myslík, kterého roku 1913 nahradil Karel Smrčka, po povýšení fary ve Vlachově Březí na děkanství obdržel titul děkana.¹⁶¹

Farnost Vlachovo Březí lze označit za českou, na beneficium byl dosazován kněz tak, aby promlouval k farníkům jazykem, kterému rozuměli. Na základě jazykových poměrů byly posílány do farnosti exempláře duchovních písemností v příslušném jazyce. Ovšem dochovala se řada dokladů, že někteří faráři si nechali zasílat písemnosti v obou zemských jazycích. Aspoň částečná znalost druhého jazyka byla zcela běžnou záležitostí, tak farář ve Vlachově Březí si objednal knihu katechezí jak v češtině, tak také v němčině. Přesto se ve všech farnostech vikariátu s výjimkou Prachatic kázalo výhradně v jednom jazyce.¹⁶²

V prácheňském kraji se můžeme setkat také s četbou zakázaných knih. Ve 20. letech 18. století v kraji pobýval Antonín Koniáš jako arcibiskupský misionář. Roku 1723 byla objevena husitská postila u rolníka Maliny ze vsi Dvůr v lažišťské farnosti. Tuto knihu si

¹⁵⁸ Václav STARÝ, *Pergameny*, s. 17-19.

¹⁵⁹ Josef BROŽ, *Obraz*, s. 63.

¹⁶⁰ Jde o druhou Pamětní knihu II., v inventáři DÚ Vlachovo Březí je zapsána pod sign. II-2, ale je uložena na faře ve Vlachově Březí. Zapisováno do knihy je ještě v současnosti.

¹⁶¹ Josef BROŽ, *Obraz*, s. 63; Roman PODHOLA, *Prachaticko*, s. 153.

¹⁶² Pavla STUHLÁ, *Prachatický vikariát*, s. 40-41.

mezi sebou vyměňovala řada lidí, bylo zjištěno, že krátký čas ji ve svém držení mělo také několik lidí z Vlachova Březí.¹⁶³

V únoru 1746 arcibiskup Manderscheid přistoupil k rozdělení far do tří kategorií. Měřítkem k rozdělení mu byla výše příjmů, neboli kanonická porce, která činila 300 zlatých ročně. Do první třídy patřily fary s 300 zl. ročně. Druhou představovaly fary, jejichž příjem přesáhl porci dvakrát. Sem náležela také fara ve Vlachově Březí. A poslední třetí skupinu reprezentovaly fary s trojnásobnou kanonickou porcí.¹⁶⁴

Roku 1700 se v Prácheňském kraji nacházelo 52 sakrálních staveb.¹⁶⁵ Mezi nimi byly také kostely a kaple ve vlachovobřezské farnosti. Podle příznávacích tereziánských fasí se ve farnosti nacházel farní kostel Zvěstování Panny Marie, filiální kostel sv. Václava v Předslavicích a kaple sv. Ducha ve Vlachově Březí.¹⁶⁶ Patrony kostelů byla pozemková vrchnost, tudíž majitelé panství Vlachova Březí. Vždy se objevovala snaha, aby když se při farnosti objevil filiální kostel, i ten měl stejného patrona jako farní.¹⁶⁷ K přestavbě farního kostela v renesančním slohu došlo v letech 1657-70 za finanční pomoci vlachobřezského pána Karla Leopolda z Millesimo a jeho manželky Františky Eusebie Hýzrlové z Chodů. Jejich společný znak je vymalován na vítězném oblouku chrámové klenby. Z období před přestavbou se dochovala pouze křtitelnice a zvony. Do dnešní doby renesanční podobu kostela připomíná oratoř, věž a kruchta.¹⁶⁸ Na výstavbě renesanční lodi se podílel Lorenzo Vlach, stavitel italského původu. Štukatér Jakob Mauer roku 1666 dokončil stropní štukovou výzdobu, znázorňující Boha Otce s anděly v oblacích. Varhany vyrobil roku 1661 Daniel Crocy pocházející z Nového Města Pražského. Na výzdobě chrámu se také podíleli malíři Petr Antonín Anýž z Českého Krumlova a Jiřík Vojtěch Kubát z Chrudimi, ale jejich dílo se nedochovalo, patrně šlo o freskové oltáře na stěnách. Kolem roku 1753 (za vlády dietrichsteinů ve Vlachově Březí) byly ke kostelu přistavěny dvě barokní postranní kaple, sv.

¹⁶³TAMTÉŽ, s. 46-47.

¹⁶⁴TAMTÉŽ, s. 82.

¹⁶⁵Martin Zeman, *Prácheňsko*, s. 22.

¹⁶⁶*Pamětní kniha*, s. 20-21.

¹⁶⁷Pavla STUCHIÁ, *Prachatický vikariát*, s. 32.

¹⁶⁸Roman PODHOLA, *Prachaticko*, s. 153.

Jana Nepomuckého a sv. Barbory. Jejich stavitel není přesně znám, snad jím byl dietrichsteinský stavitel a architekt Moric Grimm. Roku 1897 byly zabíleny původní malby v bočních kaplích a nové pořídil J. Bošek.¹⁶⁹ Obě kaple byly postaveny v době, kdy již kapacita hlavní lodi pro spojené osady, Vlachovo Březí a Předslavice, nestačila. U kostela dříve stával hřbitov s kapličkou sv. Barbory, která byla zbourána při stavbě boční jižní kaple.¹⁷⁰ V kostele se nacházejí tři oltáře. Oltáře bývaly konsekrovány, alespoň ty hlavní. Posvěcovány většinou byly pouze přenosné kameny, tzv. altare portatile. Nejinak tomu bylo také ve Vlachově Březí.¹⁷¹ Hlavní oltář byl vybudován roku 1776 z darů hraběnky Marie Anny z Zuckeru, paní na Dubu. Na oltáři byl vymalován obraz Zvěstování Panny Marie z nákladů knížete Karla z Dietrichsteina. V lodi stojí ještě dva boční oltáře, Navštívení Panny Marie se sochami sv. Petra a Pavla z roku 1774 a sv. Linharta se sochami sv. Mikuláše a sv. Blažeje z roku 1734. Postaven byl, aby odvrátil válečné ztráty, které se dotkly především dobytka. V kaplích byly zřízeny oltáře sv. Jana Nepomuckého se sochou sv. Václava a oltář sv. Barbory. Byly sem převezeny pravděpodobně z Mikulova, kde se taktéž nacházelo dietrichsteinské panství. Pod podlahou v kostele se nacházejí tři sklípky, které sloužily jako hrobky. Pochování zde byli především patroni kostela, vrchnostenští úředníci, ale i někteří výše zmínění faráři.

Ve věži kostela, která byla postavena spolu s renesanční lodí, byly až do první světové války zavěšeny čtyři zvony. Nejvýznamnější a největší zvon, nazývaný Karel, pocházel z roku 1592. Ulit byl zvonařem z Nového Města Pražského Brickcím z Cinperku. Druhý zvon Diviš byl darován Divišem Lvem Žákavcem. Roku 1798 ovšem pukl a byl posvěcen pod patrocinie, v té době velmi oblíbeného světce, Jana Nepomuckého. Třetí zvon byl Marie, kterému se lidově přezdívalo „Lopatka“. Lidé jej měli velmi rádi pro jeho sytý zvuk. Poslední zvon byl umíráček zavěšený roku 1760. Jediný zvon Karel přežil i světovou válku.¹⁷²

Poutní kaple sv. Ducha byla vybudována pravděpodobně v době, kdy pány Vlachova Březí byli katoličtí Černínové. V 18. století byla kaple přestavěna do osmiboké centrály s kopulí v barokním stylu, k ní byla přistavěna sakristie. Z roku 1702 pochází obraz Panny

¹⁶⁹Kol. autorů, *Umělecké památky*, s. 243; Josef BROŽ, *Obraz*, s. 60-61.

¹⁷⁰ *Pamětní kniha*, s. 21.

¹⁷¹Pavla STUHLÁ, *Prachatický vikariát*, s. 144; *Pamětní kniha*, s. 207-209.

¹⁷² Josef BROŽ, *Obraz*, s. 61-62.

Marie s Ježíškem umístěný na oltáři, je kopií obrazu Panny Marie Sněžné v Římě. Obraz sem přinesl ze své pouti do Říma Jan Faltis z Chrudimi roku 1721. Obraz začal být záhy uctíván a poutě ke kapli ve Vlachové Březí se těšily od 18. století velké oblibě. Josef II. zakázal poutní procesí, ovšem od roku 1813 začali lidé opět v hojném počtu kapli navštěvovat. Obraz byl nazýván Madona Vlachovobřezská či Svatodušská. Řada lidí poskytla kapli mnoho darů, jako obrazy, křížky, peníze apod. Velký obraz darovali Panně Marii Vlachovobřezské vojáci z Vlachova Březí, kteří se zúčastnili bitev za války Rakouska s Pruskem roku 1866. Obraz znázorňuje bitvu u Trutnova z 27. června 1866 a nad bitevním polem je vymalována Panna Marie a sv. Václav. V letech 1850-1853 byla vedle kaple vystavěna křížová cesta v podobě menších kapliček. Jedna z kaplí znázorňuje Boží hrob. Roku 1885 získala kaple veliký prapor od hraběnky Terezie Herbersteinové. Roku 1903-1904 byla přistavěna podélná loď s kruchtou. Poutě se ke kapli konají dodnes.¹⁷³

Na náměstí ve Vlachově Březí se nacházejí dvě kamenné sochy. Roku 1774 byla vztyčena socha Neposkvrněné Panny Marie, u jejíchž nohou je stočený had. Postavena byla na výlohy vlachovobřezské obce. Socha Jana Nepomuckého se na náměstí nachází od roku 1794. Byla postavena z rozkazu knížecího rady Františka ze Sonnenfelsu z daru kněžny, manželky Karla z Dietrichsteina. Sochař, jenž ji zhotovil, byl Ignac Homer z Dobré Vody.¹⁷⁴

Škola ve Vlachově Březí patřila pod správu církve. Vzhledem k povýšení Vlachova Březí na městečko roku 1538 lze předpokládat, že zde škola byla již v 16. století. Přímý doklad o tom bohužel neexistuje.¹⁷⁵ Ze 17. století se dochovala první písemná zmínka o budově školy. V zádušních registrech je zapsáno „*Škola v městys Vlachovem Březí jest malý domek jenž jest obec od Bartoloměje Popelky jinak Měchury koupila.*“¹⁷⁶ Dále jsou vypsány pole a louky, které škole náležely. V kapli sv. Ducha se konaly dvakrát ročně bohoslužby, při nichž měl učitel zpívat, za jednu bohoslužbu získal 15 krejcarů. Učitel získával příjmy také z posnopného, příspěvek farníků za zpěv v kostele a za zápis do matrik. Učitel byl tenkrát

¹⁷³Jiří ČERNÝ, *Poutní místa jižních Čech. Milostné obrazy, sochy a místa zvláštní zbožnosti*, České Budějovice 2006, s. 232; Josef BROŽ, *Obraz*, s. 62.

¹⁷⁴Josef BROŽ, *Obraz*, s. 63; Roman PODHOLA, *Prachaticko*, s. 153.

¹⁷⁵Václav STARÝ (ed.), *Vlachovo Březí*, s. 123.

¹⁷⁶*Pamětní kniha*, s. 7.

pověřen řízením matriky.¹⁷⁷ V křestních matrikách byl roku 1653 zmíněn první známý učitel ve Vlachově Březí Jan Rudolf Denmarin.¹⁷⁸ V matrikách jeho jméno vystupuje ještě do roku 1662. Na škole ve Vlachově Březí se vystřídali:

Roku 1664 byl zmiňován Michal Florián Wipera, po něm následovala jistá mezera.

Až roku 1680 do matrik vedl zápisy učitel Jan Fabián z Bavorova. Pravděpodobně zde na čas přerušil službu, protože následujícího roku byl novým učitelem Jan Vilím Ksandr, ale roku 1683 se v matrikách opět objevilo Fabiánovo jméno.

Roku 1687 je v matrice oddaných zapsán sňatek vlachovobřežského učitele Matěje Listopada. Listopad působil ve Vlachově Březí také jako písař, řada obecních písařů byla zároveň učiteli, ve Vlachově Březí byly tyto funkce spojeny až do roku 1765.¹⁷⁹ Listopad roku 1698 založil nové pozemkové knihy městečka. Těsně před svou smrtí roku 1716 odešel do Předslavic.¹⁸⁰

Další učitelé již nevystupovali jako zapisovatelé matričních údajů, tohoto úkolu se ujali sami faráři.¹⁸¹ V letech 1714-1719 byl učitelem Jan František Michailides. O dalším učiteli je zmínka až z roku 1723, kdy v soudních městských aktech jako obžalovaný vystupuje učitel Adam Houra, vedl prý mezi dětmi hanlivé řeči o vlachovobřežském měšťanovi Petru Šťástkovi a jeho manželce, také oni jej prý pomlouvali. Obě dvě strany se usmířily a za trest musely odvést pět kop grošů k záduší.¹⁸²

Farář Matěj Felř učinil ve svém zápisu přiznávacích tereziánských fassí poznámku o učiteli: „*Při chrámu Páně Vlachobřežským stavení školní může býti, však ale mistr školní*

¹⁷⁷ TAMTÉŽ, s. 8; Josef BROŽ, *Obraz*, s. 66

¹⁷⁸Viz. Přílohy, Tabulka č. 2.

¹⁷⁹Václav STARÝ (ed.), *Vlachovo Březí*, s. 46.

¹⁸⁰Josef BROŽ, *Obraz*, s. 67, Václav STARÝ (ed.), *Vlachovo Březí*, s. 124.

¹⁸¹SOA Třeboň, Matrika oddaných DÚ Vlachovo Březí (1704-1739), kniha č. 8, s. 26. Zde přesně od 21. září 1710 zápisy vedl farář Matěj Felř.

¹⁸²Josef BROŽ, *Obraz*, s. 67.

v cvičení mládeže je nedbanlivý“¹⁸³ Kterému učiteli tato poznámka patřila, ovšem není známo.

V letech 1733-1743 jako učitel ve Vlachově Březí působil Jan Antonín Šíma ze Strunkovic nad Blanicí. Sepsal rukopis pašijí, uložený ve Státním okresním archivu v Prachaticích.¹⁸⁴

Roku 1743 byl ustanoven učitelem Václav Zedník. Zemřel ve věku 35 let roku 1749. Po něm nastoupil Tomáš Zedník, který byl učitelem s přestávkou až do roku 1787. Jenom v letech 1758-1765 jej nahradil Jan Václav Falk.¹⁸⁵

Během působení Tomáše Zedníka došlo k reorganizaci školní docházky. Dne 5. prosince 1774 byl vyhlášen Všeobecný školní řád s platností od roku 1775 pro všechny rakouské dědičné země. Zavedl povinnou školní docházku a nový systém pro nižší školství. Byla zřízena trojstupňová školská soustava. Dozorcem nad školami a nad dodržováním školní docházky bděl farář, popřípadě vikář či děkan. Církev měla nad školstvím značný vliv. V malých městech či vesnicích při farním kostele byly zřizovány tzv. triviální školy, kde se vyučovalo náboženství, čtení, psaní a počítání.¹⁸⁶ Taková škola byla zřízena i ve Vlachově Březí.

V letech 1787-1803 zde děti vyučoval Josef Traxler. Dříve působil jako městský písař, po jmenování učitelem však na toto místo rezignoval.

Roku 1803 vrchnost jmenovala učitelem Severina Blätterbauera z Vodňan. Tento učitel byl však velmi neoblíbený. Vlachovobřezští měšťané si na něj stěžovali, že se choval hrubě a vyučování mládeže se věnoval jen velmi laxně. Sám učitel si stěžoval na faráře Raffia, který mu domněle snižoval školové poplatky. Blätterbauer byl nucen na svou funkci rezignovat roku 1808.¹⁸⁷

¹⁸³ *Pamětní kniha*, s. 21.

¹⁸⁴ SOKA Prachatice, DÚ Vlachovo Březí, *Rukopis pašijí*, sign. V-1.

¹⁸⁵ Václav STARÝ (ed.), *Vlachovo Březí*, s. 124.

¹⁸⁶ Jan JANÁK – Zdeňka HLEDÍKOVÁ, *Dějiny*, s. 174-175.

¹⁸⁷ Václav STARÝ (ed.), *Vlachovo Březí*, s. 125-126.

Roku 1808 nastoupil na místo učitele Karel Kopeček ze Sušice. Škola ve Vlachově Březí byla jednotřídní a byla nedostačující pro počty dětí, které ji navštěvovaly. Roku 1818 bylo ke škole přistavováno druhé patro. Učitel i s rodinou bydlel v této budově školy. Roku 1834 uzavřel Karel Kopeček dohodu se svým synem, který nastoupil na otcovo místo učitele.¹⁸⁸

Během působení učitele Františka Kopečka (1834-1865) se stala vlachovobřezská škola dvojtřídní a roku 1864 potom trojtřídní. Třetí třída sídlila v budově radnice.¹⁸⁹

Roku 1865 byl ustanoven učitelem syn předchozího učitele, taktéž František Kopeček. Roku 1866 došlo opět ke školské reorganizaci. Roku 1866 byl omezen vliv církve ve školských záležitostech. Byly ustanoveny okresní a místní školské rady. Roku 1869 byl ustanoven zákon o obecných školách.¹⁹⁰ Obecná škola byla rozdělena na třídy pro chlapce a dívky.¹⁹¹

V ryze českém městě Vlachovo Březí žili také Židé. Židovské osídlení ve Vlachově Březí sahá až do 17. století. Roku 1618 zde žilo 8 židovských rodin. Obývali ghetto, jež se nacházelo sto metrů jihovýchodně od kostela Zvěstování Panny Marie. Vrchnost zde určila Židům dvanáct domů k obývání, tyto byly umístěny do čtverce a postupně k nim byly přistavovány domy nové. Podle tereziánského katastru žilo na panství Vlachovo Březí devět židovských rodin, jeden Žid zde působil jako krejčí, ostatní se věnovali obchodu s vlnou, peřím apod.¹⁹² Na základě josefínského katastru z roku 1785 se ve městě nacházelo deset židovských domů. Domy byly označovány římskými čísly. Dům číslo VI. sloužil jako synagoga a židovská škola. Mnoho křesťanských obyvatel pronajímalo některé své světnice domů jedné nebo i několika rodinám Židů. Panská vinopalna bývala zpravidla pronajata Židovi. Stála na náměstí, a tudíž musela mít okna vysoko nad zemí, aby na náměstí ani do budovy nebylo vidět. I vchod pro Žida byl umístěn v zadním traktu budovy, aby nechodil

¹⁸⁸TAMTÉŽ, s. 125, 128.

¹⁸⁹Josef BROŽ, *Obraz*, s. 68.

¹⁹⁰Jan JANÁK – Zdeňka HLEDÍKOVÁ, *Dějiny*, s. 297.

¹⁹¹Josef BROŽ, *Obraz*, s. 65-69; Václav STARÝ (ed.), *Vlachovo Březí*, s. 123-129.

¹⁹²Arnošt LEDERER – Blanka ROZKOŠNÁ, *Z dějin*, s. 48.

přímo na náměstí.¹⁹³ Z roku 1803 se dochovala zajímavá skutečnost, jedna členka židovské komunity ve Vlachově Březí konvertovala ke křesťanství. Sára Mautnerová se nechala pokřtít jménem Marie Terezie. Nic konkrétního se ovšem o židovské dívce nedozvídáme, není známo ani její stáří ani důvod, který ji ke změně vyznání vedl.¹⁹⁴ V 19. století ve Vlachově Březí žilo 21 židovských rodin, třetina z nich nesla příjmení Popper a Möller, dále zde byl Arnstein, Bloch, Eisner, Fantel, Fischel, Gastner, Lederer, Marer, Mauthner, Straus, Synek a Weil.¹⁹⁵ Na konci 19. století se začala projevovat vlna antisemitismu, bylo vytlučeno několik oken židovských domů. Židovské rodiny pomalu opouštěli město a odcházeli za lepším živobytím, především do Vídně a Uher. Roku 1924 byla vlachovobřezská židovská obec spojena s obcí ve Volyni. Do druhé světové války zde žila jediná rodina, Ledererovi. Manželé Ledererovi zachránili své dvě děti, roku 1939 je poslali do Dánska. Sami zemřeli během války v koncentračním táboře.¹⁹⁶ Dodnes židovské osídlení ve Vlachově Březí připomíná židovský hřbitov, v němž stojí 170 náhrobků, z nichž nejstarší pochází z druhé poloviny 18. století. Hřbitov se nachází za bývalým panským pivovarem. Poslední pohřeb se zde konal roku 1932.¹⁹⁷

¹⁹³Josef BROŽ, *Obraz*, s. 71.

¹⁹⁴Jan Antonín Mager, *Střípek*, s. 6.

¹⁹⁵TAMTÉŽ.

¹⁹⁶Arnošt LEDERER – Blanka ROZKOŠNÁ, *Z dějin*, s. 54-55.

¹⁹⁷Roman PODHOLA, *Prachaticko*, s. 155; Arnošt LEDERER – Blanka ROZKOŠNÁ, *Z dějin*, s. 66.

3. Struktura pamětní knihy

3. 1 Vnější popis

Pamětní kniha o rozměrech 34 x 21 x 3 cm je na první pohled zřetelně poškozena. Desky jsou vytvořeny z tvrdého papíru tmavě hnědé barvy s vytlačeným zdobením. Na přední straně se nenachází žádný nápis, který by vypovídal o funkci dokumentu. Vzhledem k značnému poničení nejenom rohů ale i hřbetu knihy¹⁹⁸, lze těžko identifikovat štítek s nápisem, který je přilepený na hřbetě knihy. Na základě ještě čitelných a dochovaných písmen „*Me...rabi... liber*“ lze soudit, že jde o titul knihy *Memorabilium liber*, neboli pamětní kniha. Později, patrně poté, co došlo k poničení desek, byl dolní okraj hřbetu přelepen páskem z papíru, který je dnes ale také narušen. Desky byly opatřeny proužky kůže, určenými k zavazování dokumentu. Bohužel se zachovaly pouze proužky na horní části desek. Vazba knihy je také znatelně poničena, několik prvních listů z vazby zcela vypadává. Na předešlé přední strany desek je obyčejnou tužkou napsána současná signatura a název fondu, ve kterém je dokument uložen.¹⁹⁹ Předsádky se v rukopisu nevyskytují. Na titulní straně není zapsán žádný záznam, který by dokument blíže popisoval. Text knihy je psán na papír, na kterém ovšem nejsou patrné žádné filigrány. Tudíž nelze stanovit papírnu, která jej vytvořila.

3. 2 Vnitřní popis

Jazykem rukopisu, ve kterém jsou nejčastěji psány zápisy, je latina. Následuje německý jazyk, kterým jsou psány především záznamy o fundacích a přepisy privilegií městečka.²⁰⁰ Zápisy týkající se desátků a důchodů, které odváděly jednotlivé vsi, jsou psány v češtině. Latinské záznamy jsou psány humanistickým písmem, písmo v německém a českém jazyce je psáno kurentem. Některé údaje v knize, především významná jména a data týkající se farnosti, jsou v knize barevně podtržena. Taktéž řada slov v latinském a německém jazyce je doplněna o český překlad. S knihou tudíž bylo jistě později manipulováno.²⁰¹

¹⁹⁸ K snadnému poničení došlo pravděpodobně z důvodů, že hřbet ani rohy nebyly vyztuženy kůží.

¹⁹⁹ DÚ VI. Březí, II-1. Tento údaj byl pravděpodobně dodán roku 1962, kdy byla provedena inventarizace fondu Děkanský úřad Vlachovo Březí.

²⁰⁰ Na základě srovnání fundačních záznamů v pamětní knize s originály fundačních listin, je patrné, že písař, který přepisoval zápisy do pamětní knihy, zachovával jazyk, jímž byly originály napsány. Totéž platí také o listinách městských výsad. SOKA Prachatice, DÚ Vlachovo Březí, Kostelní účty a nadační listiny, inv. č. 44, kart. 1; AM Vlachova Březí, sign. I-A-5; TAMTÉŽ, sign. I-A-6; TAMTÉŽ, sign. I-A-9; TAMTÉŽ, sign. I-A-10; TAMTÉŽ, sign. I-A-11.

V kronice bylo užito paginace,²⁰² tedy dnes běžného číslování stránek. Poslední zápis v knize pochází z roku 1811.²⁰³ Kronika není členěna do kapitol, jednotlivé zápisy faráři zaznamenávali různě. O tom zda je událost skutečně natolik významná, aby byla zachována pro paměť, rozhodoval sám kronikář. Při výběru zápisů tedy jistě hrál nejdůležitější roli subjektivní názor písaře.²⁰⁴ Zápisy byly do kroniky vedeny pravidelně, skoro ke každému roku se nachází nějaký zápis, u některých let se pak nachází zápisů více.²⁰⁵ K některým rokům ale také nic uvedeno nebylo a někde chybí několik let zápisů.²⁰⁶ Zapisováno bylo do kroniky retrospektivně a chronologicky. Objevuje se snaha písařů, aby zápisy podobného či stejného znění byly vedeny za sebou na stejných listech. Tak se v knize můžeme setkat se zápisy dopisovanými kolmo po straně k hlavnímu textu.²⁰⁷ Většina zápisů je otitulována nadpisem. Pak jsou zde také události, které jsou zapsané za rok a den, kdy se odehrály, tak například: „*Anno 1749, die 1 Augusti ...*“. Většinou jde o několikařádkové výpisy událostí.

3. 3 Kronikáři

Je zcela zřejmé, že zápisy ve vlachovobřezské pamětní knize vedli ve většině případů sami faráři. Časové rozmezí kroniky, 1734 – 1811, celkem zahrnuje šest duchovních správců, kteří se vystřídali ve farnosti Vlachova Březí. Data působení těchto farářů odpovídají také

²⁰¹ Kroniku jistě použil Josef Brož, který ve své knize *Obraz z minulosti města Vlachova Březí v kapitolách Záležitosti církevní a Škola* prokazatelně pracoval nejenom se zádušními registry z roku 1662 přepsanými v pamětní knize, ale také se zápisy týkajícími se farního kostela Zvěstování Panně Marii. Josef BROŽ, *Obraz*, s. 52-69.

²⁰² Od první strany až do čísla 52; od strany 53 se již kronika nečíslovala.

²⁰³ Konkrétně se jedná o dva zápisy. První se týká nových varhan zakoupených do farního kostela ve Vlachově Březí z dobročinnosti farníků. *Pamětní kniha*, s. 224. A druhý je o jmenování P. Františka Pokorného farářem ve Vlachově Březí. *TAMTÉŽ*, s. 229.

²⁰⁴ Václav Pubal ve své knize uvádí, že ve farních kronikách byly záznamy vedeny jen pro církevní potřeby, a tudíž se často omezují jen na církevní slavnosti, vybavení kostela a personálie příslušné farnosti. Václav PUBAL, *Kroniky a kronikáři*, Praha 1976, s. 17. Pamětní kronika Vlachova Březí v podstatě nevybočuje z tohoto hodnocení, kromě několika stran zápisů, které se týkají celého městečka Vlachova Březí.

²⁰⁵ 1762, 1764, 1768, 1771, 1772, apod. Největší počet zápisů, jde celkem o 6 údajů, se nachází u roku 1773. *Pamětní kniha*.

²⁰⁶ Největší časový rozptyl, ve kterém nebyly vedeny žádné záznamy, je mezi léty 1752 – 1759 a 1800 – 1808. *TAMTÉŽ*.

²⁰⁷ Jde o zápisy z let 1778 a 1808 o vztyčení božích muk ve vesnici Kakovice a v samotném městečku Vlachovo Březí. V hlavním textu se pak nacházejí stejné zápisy o vztyčení kříže v jednotlivých vesnicích patřících k Vlachovu Březí. *TAMTÉŽ*, s. 77.

časovému rozmezí zápisů jednotlivých písařů.²⁰⁸ Tento závěr lze podložit také na základě srovnání písma v kronice se zápisy v matrikách. V křestní matrice z let 1727-1765 vedl záznamy až do roku 1731 Matěj Felíš.²⁰⁹ Od roku 1731 vedl matriční zápisy v téže knize Josef Braunhoffer.²¹⁰ Dále jsem písmo srovnávala s další křestní matrikou z let 1766-1786, kterou založil Jan Antonín Huber.²¹¹ Po něm vedl matriční záznamy Jan Michael Brixa.²¹² Jedním z písařů kroniky byl také Isidor Baudiš, který ve farnosti působil ve funkci dnešního účetního. Jeho rukopis byl srovnán s písmem v kostelních účtech (1732-1786).²¹³ Jen u několika záznamů nelze určit, o jaké pisatele se jedná. Jde o dva kronikáře. Buď působili jako kaplani či jako jiní kostelní pomocníci na faře a to za časů faráře Jana Michaela Brixi, protože zápisy, u nichž nelze zjistit autory, pocházejí z roku 1773 a 1786-1787.²¹⁴

Matěj Felíš (1704 – 1731)²¹⁵

První písař, který začal do knihy psát. Jeho úmyslem pravděpodobně nebylo založit pamětní knihu, nelze jej tedy počítat mezi skutečné kronikáře tohoto dokumentu. Nevedl žádný ze záznamů hodných pro paměť, přestože ze zádušních register a tabelí se dá vyčíst řada důležitých osobních údajů týkajících se farnosti. Ovšem jeho zásluhou se dochovala zádušní registra založená 31. prosince 1662. Přepsal je totiž na první strany budoucí kroniky. Jak sám uvádí, opsal je z knihy zádušní: „Vytažené jsou z knihy zádušní, jenž v archivu knížecím v zámku se zachovává, kterou jsem sám očitě spatřil.“²¹⁶ Dále na pověření vlachovobřežského pána sepsal do kroniky současná registra farnosti. Své zápisy nedatoval,

²⁰⁸ Viz. Přílohy, Tabulka č. 3.

²⁰⁹ SOA Třeboň, Matrika křtů DÚ Vlachovo Březí (1727-1765), kniha č. 5, s. 1-64; srov. *Pamětní kniha*, s. 1-15.

²¹⁰ SOA Třeboň, Matrika křtů DÚ Vlachovo Březí (1727-1765), kniha č. 5, s. 65-187; srov. *Pamětní kniha*, s. 48-52.

²¹¹ SOA Třeboň, Matrika křtů DÚ Vlachovo Březí (1766-1786), kniha č. 6, s. 1-44; srov. *Pamětní kniha*, s. 47.

²¹² SOA Třeboň, Matrika křtů DÚ Vlachovo Březí (1766-1786), kniha č. 6, s. 83-322; srov. *Pamětní kniha*, s. 204-210.

²¹³ SOkA Prachatice, DÚ Vlachovo Březí, Kostelní účty; srov. *Pamětní kniha*, s. 90-100.

²¹⁴ TAMTÉŽ, s. 216-222.

²¹⁵ V závorce uvádím data působení ve funkci farářů ve Vlachově Březí. Přehled autorů a let, kdy vedly zápisy viz. Přílohy, Tabulka č. 6.

²¹⁶ *Pamětní kniha*, s. 1.

ale lze předpokládat, že byla zapsána někdy mezi léty 1704 – 1731, tedy v době jeho správování.

Josef Brauhoffer (1731 – 1742)

Založil pamětní knihu roku 1734. K tomu využil knihu, kterou začal psát jeho předchůdce, ale učinil z ní skutečnou kroniku. Vzhledem k tomu, že Felíř začal s psaním farního inventáře, zádušní registra jsou nadepsána „*Inventář domu farního a školního*“, pokusil se Brauhoffer rozdělit knihu na dvě části. Do první s Felířovými zápisy vedl inventární záznamy a údaje týkající se kostelních účtů. A ve druhé, která začínala zhruba v polovině knihy,²¹⁷ se věnoval již samotným záznamům pro paměť. Zaznamenával záležitosti týkající se farnosti, a to především záležitosti okolo farní správy v Předslavicích. Jeho posledním zápisem na posledních stranách kroniky je zápis přísahy, kterou skládaly porodní báby.²¹⁸

Jan Antonín Huber (1742 – 1770)

Pokud se skutečně Brauhoffer pokusil o tematické rozdělení knihy, nástupem tohoto kronikáře byl tento pokus zmařen. Mezi Felířův záznam duchovních tabelí a Brauhofferův inventář farního kostela vepsal poznámku týkající se zavedení funkce kaplana v Předslavicích roku 1720. To, že tento zápis zapsal právě tento farář, dokazuje nejenom porovnání písma, ale také soupis kaplanů, který je veden až ke jménu Jana Samuela Jedličky, který byl kaplanem za časů faráře Hubera. Přesné datum jeho působení není známo.²¹⁹ Mezi Huberovy další zápisy patří také záznamy o provedené fundaci, výpisy poutních procesů v jednotlivých obcích farního obvodu, zápisy stavebních úpravách ve farnosti a zápisy o odevzdávání koledy farníky. Roku 1749 pak na žádost „*slavných pánův stavův*“ vyhotovil příznávající list pro duchovenstvo, tedy soupis veškerého majetku, který se nachází při vlachovobřezské faře.

²¹⁷ *Pamětní kniha*, s. 128.

²¹⁸ TAMTÉŽ, s. 256-258. V souladu s předpisy, které souvisely s poslední vlnou rekatolizace ve čtvrtině 18. století, požadovali duchovní složení víry nejenom od porodních bab, ale také od zádušníků. Pavla Stuchlá, *Prachatický vikariát*, s. 127.

²¹⁹ Ovšem roku 1770, po odloučení předslavicí fary od Vlachova Březí, byl jmenován administrátorem v Předslavicích. *Pamětní kniha*, s. 140.

Karel Sadil (1770 – 1772)

Z doby působení tohoto faráře ve Vlachově Březí se v pamětní knize dochovala řada zápisů začínajících slovy: „*Ego Carolus Sadil...*“ či „*Ich Karel Sadil...*“, ovšem tyto zápisy byly psány dvěma odlišnými rukama. Jednou z nich byl skutečně sám pan farář. Druhým byl za jeho časů působící již zmíněný kostelní úředník Isidor Baudiš. Sám farář se věnoval zapisování událostí týkajících se celé farnosti, jako jeho jmenování vlachovobřežským farářem, opravám farního kostela, vykonaným generálním vizitacím. Důležitý je zápis z roku 1770, který se týká oddělení předslavické fary od farnosti Vlachovo Březí a o ustanovení vlastního duchovního správce k Předslavicím.²²⁰

Isidor Baudiš

Jako jediný mezi určenými kronikáři nepůsobil ve Vlachově Březí jako farář. Bohužel o jeho životě a působení se nepodařilo zjistit nic konkrétního. Pod jeho jménem v pamětní knize se objevuje označení „*Kirchen Rechnungsführer*“, byl tedy pravděpodobně kostelním účetním v době, kdy ve Vlachově Březí byl duchovním správcem Karel Sadil.²²¹ S jeho jménem se můžeme setkat ještě i za působení dalších farářů. Roku 1797 se poprvé v písemnostech zmiňuje nový název jeho funkce, vystupoval jako „*Oberamtmann*“, čili vrchní úředník.²²² Do pamětní knihy zapsal několik fundačních listin, které se nacházejí v kopiích v okresním archivu v Prachaticích.²²³ A právě na základě těchto kopií bylo možné rozlišit rukopis Karla Sadila a Isidora Baudiše pomocí jejich podpisů.

Jan Michael Brixa (1772 – 1792)

Pokračoval v chronologických zápisech Jana Antonína Hubera týkajících se farnosti. A tak za jeho záznam o zřízení pokladnice pro oltář blahoslavené Panny Marie Cellenské,²²⁴ zapsal: „*Anno Domini 1772 19 Decembris Ego Joannes Michael Brixa ...Sub meam existentiam qua memorata accerint tam in Ecclesia, Domu Parochialo aut toto*

²²⁰ *Pamětní kniha*, s. 138-141.

²²¹ Ke správcům kostelních účtů obecně Antonín PODLAHA, *Dějiny*, s. 513-525.

²²² SOkA Prachatice, DÚ Vlachovo Březí, Kostelní účty.

²²³ SOkA Prachatice, TAMTÉŽ.

²²⁴ *Pamětní kniha*, s. 74.

*teritorio...sequentibus communico.*²²⁵ (Léta Páně 1772 19. prosince, já Jan Michael Brixia...pod mým působením tato vypravování se přihodila tak v kostele, domě farním a celém území... s následujícím sdílím). Taktéž pokračoval v zápisech po Karlu Sadilovi, roku 1775 učinil poznámku o vystavení a rozložení soudní pravomoci duchovního správce Vlachova Březí nad administrátorem Předslavic. Roku 1772 zapsal své jmenování farářem ve Vlachově Březí. Vypsal několik fundačních listin. Byl kronikářem, který popsal nejvíce událostí. K 70. letům 18., století se nachází řada záznamů, hlavně o pořízení nového vybavení kostela ve Vlachově Březí.²²⁶

František Raffius (1792 – 1809)

Pokračoval za Baudišem ve psaní fundačních listin. Roku 1792 uvedl záznam o svém jmenování farářem ve Vlachově Březí. Jako jediný z kronikářů vybočil ze striktního popisování událostí týkajících se důsledně duchovní správy ve farnosti ve Vlachově Březí a do kroniky opsal listiny privilegií, kterými bylo obdařeno městečko Vlachovo Březí.²²⁷

František Pokorný (1809 – 1811)

Byl posledním kronikářem pamětní knihy. Zapsal pouze dva záznamy. Oba dva pocházejí z roku 1811. První z nich, v knize poslední z pamětních záznamů před již zmíněnou přísahou, se týká jeho jmenování farářem ve Vlachově Březí. A druhý záznam má co do činění s jeho koníčkem²²⁸ a je o koupi nových varhan do farního kostela ve Vlachově Březí.²²⁹

3. 4 Rozbor zápisů

Zápisy v knize lze rozdělit do několika skupin. První z nich a zároveň tu největší představují zápisy týkající se farnosti. K této skupině patří zápis týkající se připojení předslavické fary jako filiálky k farnímu obvodu Vlachovo Březí. Písař využil k přepsání údaje pravděpodobně radní manuál či nějakou jinou knihu týkající se městské správy, protože

²²⁵ TAMTÉŽ, s. 75.

²²⁶ TAMTÉŽ, s. 86-87, 204-205, 205-211.

²²⁷ TAMTÉŽ, s. 228, 154-170.

²²⁸ František Pokorný byl velmi dobrým hudebníkem. Josef BROŽ, *Obraz*, s. 64.

²²⁹ *Pamětní kniha*, s. 214, 229.

zápis začíná slovy „*My purkmistr a konšelé ... městys Vlachova Březí v známost činíme ...*“²³⁰ V záznamu je rozepsán důvod, proč byla předslavická fara připojena k Vlachovu Březí. Majitel Předslavic a zároveň duchovní správce Zikmund Hýzrle z Chodů byl totiž jmenován za arciděkana do Kutné Hory. Duchovní správou Předslavic byl tudíž pověřen vlachovobřezský farář Čermák. Originál tohoto zápisu pochází z roku 1717, kdy byl přepsán do pamětní knihy, není známo.²³¹ Zápisů týkajících se předslavické fary se zde nachází více. Zaznamenána byla nedatovaná žádost předslavických poddaných ke knížeti z Dietrichsteina a majiteli panství, aby určil komisi, která by přezkoumala jejich žádost ohledně znovujmenování předslavického faráře.²³² Na tento zápis logicky²³³ navazuje jeden z prvních textů v knize nadepsaný „*Notata circa P/atrem/ Capel/lanum/ Przedslavicensem*“ (Poznámka k otci kaplanovi předslavickému). Zabývá se duchovní správou v Předslavicích, s níž měl velké problémy již P. Matěj Felř (1704-1731). Dokonce se roku 1720 uvažovalo, že by byla filiálka v Předslavicích oddělena od obvodu Vlachova Březí a stala se samostatnou farou. Nakonec se vlachovobřezský kaplan stal sídelním kaplanem v Předslavicích. Dohled nad ním měl farář ve Vlachově Březí. Na konci záznamu jsou vyjmenováni dosavadní kaplani.²³⁴ Zaznamenány jsou také kvitance za příjmy z polí a luk. V tomto zápisu jde o navrácení všech polí s výnosem okolo třetího mandelu²³⁵ a luk, které dávají ročně šest zlatých, předslavické faře. Roku 1684 je totiž odkoupil Gundakar z Dietrichsteina s celým předslavickým panstvím. Z těchto polí a luk má být potom předslavickému kaplanovi odváděn desátek, čímž byly sníženy příjmy vlachovobřezského faráře.²³⁶ Poslední zápis týkající se fary v Předslavicích pochází z roku 1770 a je o oddělení Předslavic od Vlachova Březí, téhož roku byla jmenována komise arcibiskupskou konzistoří pražskou, která posoudila, že dosavadní kaplan Jan Jedlička

²³⁰ Nahlédla jsem do jediného dokumentu odpovídajícímu původnímu časovému údaji zápisu (tedy roku 1717), jde o radní manuál z let 1699 – 1736. Ovšem v něm jsem tento zápis nenašla. SOKA Prachatice, AM Vlachova Březí, *Radní manuál*, inv. č. 14, sign. II-3.

²³¹ *Pamětní kniha*, s. 128.

²³² Jako důvod znovujmenování faráře uvedli: „...mnozí z nás staří a mladí k faře předslavické patřící pro dalekost cesty do Vlachova Březí mnoho mší svatých opustit musíme...“ *Pamětní kniha*, s. 130-131.

²³³ Ve skutečnosti na sebe tyto události skutečně navazují, v pamětní knize ovšem jako pouhé zápisy návaznost nemají. Oba byly psány jinými písaři. A ani nejsou zaznamenány na stranách za sebou.

²³⁴ *Pamětní kniha*, s. 47.

²³⁵ Mandel = 15 kusů. Miloš CHVOJKA – Jiří SKÁLA, *Malý slovník jednotek měření*, Praha 1982, s. 154.

²³⁶ *Pamětní kniha*, s. 132-136.

může být jmenován samostatným administrátorem Předslavic zcela nezávislým na vlachobřezském faráři. Byly mu navraceny všechny výhody i povinnosti patřící předslavickému beneficiu od nepaměti.²³⁷

Do této skupiny také patří záznamy týkající se duchovních správců. Vyjmenováni jsou faráři, kteří ve Vlachově Březí působili před rokem 1666, kdy k farnosti ještě nepatřila fara v Předslavicích.²³⁸ A od p. Karla Sadila jsou také poznamenány nástupy jednotlivých farářů do Vlachova Březí.²³⁹ V zápisu „*Valedictio aut Transitusex Parochia Vlachobrezensi in Decana tum Budinensem Anno D. 1792 die 19 Martiis*“ (Rozloučení a přechod z fary vlachobřezské k děkanství tehdy budinenskému l. P. 1792 dne 19. března) jde o jmenování vlachobřezského faráře Jana Michaela Brixy děkanem v Budinově.²⁴⁰

Pod názvem „*De Processionibus*“ jsou vypsány záznamy poutních průvodů ve farním obvodu. Je zde vždy uveden svátek a místo, ve kterém je pouť slavena. U některých záznamů jsou zmiňovány některé zvláštnosti, jako například, že v průvodu jsou neseny prapory a hrají v něm tympány a tuby.²⁴¹

Písaři v kronice zdokumentovaly také průběhy generálních vizitací z roku 1759, 1771.²⁴² Obě dvě vykonal Jan Antonín Kayser, arcibiskupský generální vikář.²⁴³ Pečlivěji je popsán průběh generální vizitace z roku 1786. Vizitaci vykonal českobudějovický protobiskup Prokop ze Schaaffgotsche. Hned druhý den vizitace vedl mši svatou, během níž posvětil křestní vodu a novou komoru na svaté oblečení.²⁴⁴

²³⁷ TAMTÉŽ, s. 138-141.

²³⁸ TAMTÉŽ, s. 129.

²³⁹ TAMTÉŽ, s. 84, 204, 228, 229.

²⁴⁰ TAMTÉŽ, s. 226-227.

²⁴¹ TAMTÉŽ, s. 57-60.

²⁴² TAMTÉŽ, s. 73, 85.

²⁴³ V těchto letech proběhly generální vizitace všech stanic duchovní správy v prachatickém vikariátu. Pavla STUHLÁ, *Prachatický vikariát*, s. 114.

²⁴⁴ TAMTÉŽ, s. 211.

Další kategorie zápisů se dotýká všelijakých úprav kostelů ve farnosti, vztyčování božích muk, soch a zvonů a nákupů nového vybavení. Patří sem zápisy týkající se bílení kostela v Předslavicích a ve Vlachově Březí, oprava střechy kaple sv. Barbory a sv. Jana Nepomuckého.²⁴⁵ Na dvou stranách jsou vypsány záznamy o vztyčení božích muk (cruces trabales) v několika vesnicích farnosti.²⁴⁶ Je zde vždy uveden název vesnice, finanční dárci a jména osob, která budou o boží muka pečovat.²⁴⁷ Dále sem patří záznamy o zavěšení zvonů. Záznamy mají stejnou strukturu. Tak například „*Notata circa Campanulam Morientum W. březis*“ (Poznámka k zavěšení umíráčku ve Vlachově Březí). Roku 1760 byl zvonek zavěšen, posvěcen byl Gabrielem Kašparem opatem hory Sion²⁴⁸ a za účasti zvoníka byl umístěn na věž kostela.²⁴⁹ Důkladně bylo zdokumentováno vybudování dvou oltářů ve filiálním kostele v Předslavicích roku 1762. Jde o oltář blahoslavené Panny Marie Svatohorské a sv. Barbory. Opět je jmenován dárcce a tentokrát také malíř Josef Pazourek z Českých Budějovic, který oba oltáře pozlatil. Dále jsou zde také jmenovány oltáře ve farním kostele ve Vlachově Březí. Největší pozornost je věnována hlavnímu oltáři.²⁵⁰ Záznam je rozložen na třech stranách, přitom zápisy týkající se ostatních oltářů jsou jen několikařádkové. Krátké popisy patří také zřízením kostelních pokladnic z peněz farnosti. Jedna byla zavedena pro každodenní potřeby a druhá jen pro oltář blahoslavené Panny Marie Cellenské.²⁵¹

Dále sem patří také záznamy o darech, které byly kostelu poskytnuty.²⁵² Významné je zapsání prosby k císaři Josefu II. z roku 1788. Farář žádal, jestli by nemohlo být poskytnuto nějaké vybavení ze zrušených kostelů a klášterů pro jeho vlachovobřezskou farnost. Zpráva byla zaslána guberniu království českého a bylo jí vyhověno.²⁵³ S těmito zápisy také souvisí

²⁴⁵ *Pamětní kniha*, s. 89, 215.

²⁴⁶ TAMTÉŽ, s. 75-77.

²⁴⁷ Většinou jde o jednu osobu z vesnice či je jmenováno celé společenství obce.

²⁴⁸ Opat premonstrátského kláštera na Strahově. Klášter získal na přání olomouckého biskupa Jindřicha Zdíka, v upomínku jeho pouti do Svaté země, název Sion. Václav Medek, *Cesta*, s. 61.

²⁴⁹ *Pamětní kniha*, s. 73.

²⁵⁰ TAMTÉŽ, s. 207- 209.

²⁵¹ TAMTÉŽ, s. 75.

²⁵² TAMTÉŽ, s. 72-74, 205-206, 208-209, 214, 221.

nejenom finanční dary dobrodinců, ale také dary hmotné.²⁵⁴ K významným dárcům patřila hraběnka Marie Anna z Zuckeru, paní na Dubu. Ale finančně podporu poskytoval také patron kostela, tedy majitel panství Vlachova Březí, Karel z Dietrichsteina. Dalším významným dobrodincem byl Václav Hnědek, libochovický hejtman. Mezi těmi, kdo farnosti přispívali, ovšem nebyli jenom jednotlivci, ale třeba i celá obec Vlachovo Březí nebo obyvatelé okolních vesnic. Významnými dárci byli také cechy, z nich například cech pekařů; řezníků; ševců, tkalců a krejčích. Oltář blahoslavené Panny Marie Cellenské pak byl zřízen roku 1772 z darů poutníků do Mariazell, kteří se zavázali přispět na stavbu oltáře, vrátí-li se ve zdraví domů.²⁵⁵

Dále jsou zprávy týkající se fundačních záznamů a opisů fundačních listin. První fundační záznamy jsou nadepsány „*De Foundationibus*“ (O založeních) a jsou v nich zaznamenány tři vykonané fundace, za Maxmiliána Lautského, Josefa Braunhoffera a Matěje Felíře.²⁵⁶ U fundačních záznamů je zapsán rok založení fundace a kolik peněz ročně fundace činí za odsloužené mše (obyčejná fundační mše stála obvykle 30 krejcarů). V některých je ještě přesně vypsáno, kdy mají být slouženy mše. Někde je také uveden požadavek, aby v den úmrtí bylo zpíváno rekviem (sazba za rekviem se pohybovala okolo 1 zlatého 10 krejcarů). Obvyklý byl také příspěvek kostelu na víno a světlo (tedy svíčky). Zápisy o fundacích i fundační listiny jsou psány v latinském i německém jazyce. V německém jazyce jsou nadepsány „*Messen Stiftung*“ (Nadace mši). Struktura zápisů v německém jazyce se v ničem významném neliší od latinských záznamů. Mezi významné fundační listiny patří nadace z roku 1727 za Vojtěcha Jana Zádubského ze Šentalu majitele panství Černětic a Zález.²⁵⁷ Poslední fundační listina Isidora Martina Iráška je datována roku 1801.²⁵⁸

Do čtvrté kategorie můžeme zahrnout zápisy, které lze označit pod názvem Inventář farního a filiálního kostela. Jedná se o soupisy vybavení, které se nachází v kostele Zvěstování Panny Marie ve Vlachově Březí. Jde vlastně o jeden záznam zapsaný na sedmi

²⁵³ Kostel ovšem dostal jen svatě šatstvo, 3 pluviály a jednu dalmatiku. TAMTÉŽ, s. 212.

²⁵⁴ V letech 1774-1776 kostel získal stříbrný džbán, miska, stříbrný podstavec na monstranci apod. TAMTÉŽ, s. 210.

²⁵⁵ TAMTÉŽ, s. 72, 208.

²⁵⁶ TAMTÉŽ, s. 55.

²⁵⁷ TAMTÉŽ, s. 196-199.

²⁵⁸ TAMTÉŽ, s. 111.

stranách.²⁵⁹ Nadpis pro tento údaj zní „*Inventarium Ecclesia Parochialis Vlacho. Brzesenis a me ut supra nominato Parocho A. 1734 conscriptum et pro directione Patri Posteritati in librum erectionum incrosatum*“ (Inventář farního kostela Vlachovo Březí ode mne jako svrchu jmenovaného faráře roku 1734 sepsaný a pro přímé otce pozdější do knihy erekční zapsaný). Tento zápis je rozdělen do šesti kapitol průběžně číslovaných římskými číslicemi. První kapitola není očíslována ani pojmenována, ale je v nich stručně popsán celý movitý a nejdůležitější majetek vlachovobřezského farního obvodu. Jako kostel Zvěstování Panně Marii ve Vlachově Březí s jeho patronem knížetem z Dietrichsteina, kostel sv. Václava v Předslavicích, kaple sv. Ducha. Dále jsou popsány nejvýznamnější sochy, např. socha sv. Jana Nepomuckého apod.²⁶⁰ Druhá kapitola nese název Circa Argenteriam (Okolo Stříbrného), je v ní sepsán seznam stříbrných věcí v kostele Zvěstování Panny Marie ve Vlachově Březí, např. monstrance, ciborium, kalich, nádobka na svaté tekutiny, svítilna apod.²⁶¹ Sám název třetí kapitola „De sacris vestibus ac alia supellectile sacra“ (O svatém šatstvu a jiné svaté výbavě) přesně vypovídá o jejím obsahu. Jedná se o soupis nejenom rouch jako pluviál (liturgický oděv nebo plášť do deště), palla (svrchní řasené roucho), alba, cingulum, humerál, ornátale i dorbných doplňků jako byly šátky, ubrusy na oltář apod.²⁶² Čtvrtá kapitola byla pojmenována „Circa Chorum Musicorum et campanas“ (Okolo hudebního chóru a zvonů). Jsou zde vyjmenovány jednotlivé hudební nástroje jako tuba, viola apod. Dále také kancionály. Skříň na hudební nástroje a zvonky v kostele.²⁶³ Římské číslo pět označuje kapitolu „De annuis intradis ex Eleemosina et Candelis ac Canu agrorum“ (O ročních odkazech z almužny a svící i zvonů stříbrných). Je zde vypsán roční příjem z almužen a jednotlivě jej rozepisuje, např. roční příjem ze svící, ze zvonění kostela při pohřbech, ze železných krav apod.²⁶⁴ Šestá kapitola „Circa Capelam S. Spiritus notanda sunt“ (Okolo kaple Sv. Ducha jsou poznamenány) je posledním zápisem inventáře a je v ní poznamenán den, kdy se v kapli koná pouť, „*feria tertia Parochus*“ (v úterý

²⁵⁹ TAMTÉŽ, s. 48-52.

²⁶⁰ TAMTÉŽ, s. 48.

²⁶¹ TAMTÉŽ, s. 49.

²⁶² TAMTÉŽ, s. 49-51.

²⁶³ TAMTÉŽ, s. 51.

²⁶⁴ TAMTÉŽ.

velikonoční) a na svátek sv. Ducha; a soupis majetku nacházejícího se zde.²⁶⁵ Na následujících stranách je pak sepsán inventář filiálního kostela sv. Václava v Předslavicích „*Inventarium Filialis Ecclesia sub titulo s. Venceslai et eius sacra supellectila qua est Przedslavitis*“ (Inventář filiálního kostela sv. Václava a jeho svatého nábytku, který je v Předslavicích).²⁶⁶

Do této kapitoly bych zařadila také zápisy, které se týkají kostelních účtů. Jde o záznamy ročních censů kostela ve Vlachově Březí a v Předslavicích z roku 1738²⁶⁷ a o roční součet peněz z fundací patřících ke kostelu ve Vlachově Březí z roku 1787.²⁶⁸

Další skupinu pak tvoří zápisy týkající se celé obce. Ty zaznamenal jeden jediný kronikář, František Raffius. Zcela tím tak vybočil z linie záznamů událostí, které vedli ostatní kronikáři a které se striktně týkaly údajů o farnosti a duchovní správě. Na základě privilegií přepsal do kroniky výsady, kterými bylo obdařeno městečko Vlachovo Březí. Celý svůj zápis nazval „*Privilegia oppidi Vlachobřesi descripta ex originaliis pro futura rerum memoria*“ (Privilegia obce vlachovobřezské přepsaná z originálů pro budoucí paměť věcí).²⁶⁹ Jak dokazuje již název, zapsány byly slovo od slova a zachován byl i jazyk originálu. Nejprve kronikář přepsal česky psanou listinu císaře a českého krále Ferdinanda, jímž byla vesnice Vlachovo Březí roku 1538 povýšena na městečko a obdařena řadou výsad.²⁷⁰ Dále je také v češtině přepsána listina vydaná majitelem Vlachova Březí, Gundakarem z Dietrichsteina, na jejímž základě potvrzuje městečku všechna starší městská privilegia.²⁷¹ V němčině byla opsána listina, v níž roku 1730 majitel Vlachova Březí, Walter Xaver z Dietrichsteina, vyjmenoval veškeré povinnosti poddaných vůči vrchnosti.²⁷² Německý přepis listiny, kterou roku 1749 nechala vydat Marie Terezie, opět potvrzuje starší městská privilegia pro Vlachovo

²⁶⁵ TAMTÉŽ, s. 52.

²⁶⁶ TAMTÉŽ, s. 53-54.

²⁶⁷ TAMTÉŽ, s. 56, 59.

²⁶⁸ TAMTÉŽ, s. 222.

²⁶⁹ TAMTÉŽ, s. 154-170.

²⁷⁰ TAMTÉŽ, s. 154-157; srov. AM Vlachovo Březí, sign. I-A-1.

²⁷¹ *Pamětní kniha*, s. 157-159; srov. AM Vlachovo Březí, sign. I-A-5.

²⁷² *Pamětní kniha*, s. 160-164; srov. AM Vlachovo Březí, sign. I-A-6.

Březí.²⁷³ Poslední dva opisy privilegií se také týkají potvrzení starších výsad městečku. Oba dva jsou napsány v německém jazyce, první konfirmace je od císaře Josefa II. z roku 1784²⁷⁴ a druhé od Františka II. z roku 1793.²⁷⁵

Poslední skupinu zápisů představují záznamy, které vypovídají o jednotlivých osadách ve farnosti Vlachovo Březí a jejich povinnosti placení desátků. Patří sem přeepsaná zádušní registra z roku 1662, ve kterých jsou vypsány osady, které přináležejí k farnímu kostelu Zvěstování Panny Marie. Tato registra přiznávají důchody, které spadají pod záduší, a důchody patřící faře a tamnímu faráři; jsou zde vypsány lesy patřící záduší; desátky ze zrna a slámy plynoucí z městečka Vlachova Březí a ostatních osad. Registra se týkají také pozemků patřících škole, která spadala pod duchovní správu.²⁷⁶ Dále sem lze zařadit „*Fasi duchovní Tabelli v prácheňském kraji*“²⁷⁷, jde o přiznací fassé Tereziánského katastru a sepsané pravděpodobně někdy okolo roku 1713, tehdy byl totiž dán podnět k jejich vzniku.²⁷⁸ V něm jsou pak na prvním dvoulistu vyjmenovávány jednotlivé kostely, kaple, školy a špitály nacházející se ve farním obvodu Vlachovo Březí. Další dvoulist se zabývá jednotlivými současnými faráři (v tomto případě Matějem Felířem), jaké mají bydlení, kolik vesnic spadá do jejich oblasti správy, počet duší v jednotlivých osadách a záznam o tom, v kterém kostele a kdy vykonávají mše svaté. Třetí dvoulist se zabývá tím, co faráři skutečně mají a co užívají. Jsou zde vypsány kostely, farní Zvěstování Panny Marie a filiální sv. Václava v Předslavicích; a žitná pole pod 3 strychy²⁷⁹ a 2 věrtel.²⁸⁰ Dále je zde připsána poznámka, že „*všechny k službám potřebné věci, kterých se nebude dostávati, opatřiti se musí.*“²⁸¹ Na čtvrtém dvoulistě jsou zapsány výnosy ze všech luk, rybníků, potoků a dobytka; a výše desátků

²⁷³ *Pamětní kniha*, s. 164-166; srov. AM Vlachovo Březí, sign. I-A-9.

²⁷⁴ *Pamětní kniha*, s. 166-168; srov. AM Vlachovo Březí, sign. I-A-10.

²⁷⁵ *Pamětní kniha*, s. 168-170; srov. AM Vlachovo Březí, sign. I-A-11.

²⁷⁶ *Pamětní kniha*, s. 1-15.

²⁷⁷ TAMTÉŽ, s. 19-33.

²⁷⁸ Pavla STUHLÁ, *Prachatický vikariát*, s. 39.

²⁷⁹ Strych je v Čechách užívaný název pro korec. Korec = 0,3 ha. Miloš CHVOJKA – Jiří SKÁLA, *Malý slovník*, s. 135, 222.

²⁸⁰ Věrtel je označení jednotky objemu z německého Viertel. Věrtel = 23 l. TAMTÉŽ, s. 245.

²⁸¹ *Pamětní kniha*, s. 22-23.

z ovsa, hrachu a ječmene náležející faráři, farnímu školnímu mistrovi a filiálnímu školnímu mistrovi. Na pátém dvoulistě jsou zapsány úroky z gruntů, výnosy z vaření piva a jsou zde uvedeni dlužníci k farnosti. Šestý dvoulist se pak zabývá gruntů, loukami a dobytkem pronajatým pod úrokem a užitky z toho vyplývajícími; dále jsou zde zapsány funkce kostelních úředníků a pomocníků. Sedmý a zároveň poslední dvoulist je věnován povinnostem faráře, patrona a úředníka; výši roční štoly, kterou získává farář; zpustlým stavením patřícím farnosti a jiným příjmům, které spadají pod farní kostel, například ročním almužnám, poplatkům od zvonění velkého zvonu při pohřbech, platu od vrchnosti za služby v knížecí kapli, apod.²⁸² Zdokumentovány byly také jednotlivé osady na panství Vlachovo Březí a peníze či naturálie, které jsou povinny odvádět.²⁸³ V některých vesnicích jsou vyjmenováni i konkrétní sedláci, chalupníci a jejich povinnosti.²⁸⁴ Zápis osad vlachovobřezských a výše odváděných desátků z roku 1773 dokonce přináší soupis současných a bývalých hospodářů v jednotlivých vesnicích.²⁸⁵ Poslední záznam je „*Pro duchovenstvo příznávající list*“ z roku 1749. Údaje se týkají gruntů, které se vynacházejí při faře v příslušném městě.²⁸⁶

²⁸² TAMTÉŽ, s. 19-33.

²⁸³ Například peněžní plat na vánoční koledě, letníky z krav. Obilní desátky byly počítané na košíky a košíky potom převedené na jednu třetinu míry neboli měřice. Označení měřice znamenalo různé jednotky, ale zejména šlo o korec. V našem případě se jedná o strychy a větele. Miloš CHVOJKA – Jiří SKÁLA, *Malý slovník*, str. 158.

²⁸⁴ *Pamětní kniha*, str. 27-46.

²⁸⁵ TAMTÉŽ, str. 142-146.

²⁸⁶ TAMTÉŽ, str. 60-70.

Závěr

Výzkumu v oblasti pamětních knih dosud nebyla věnovaná dostatečná pozornost. K pamětním knihám neexistuje ani dostatečná literatura. Jediná již výše zmíněná kniha Václava Pubala *Kroniky a kronikáři* se zaměřuje spíše na obecní kroniky. Farní kronika byly úředně zakládány především ve druhé polovině 18. století.²⁸⁷ Taktéž ve farnostech v prachatickém vikariátu se nejvíce kronik objevuje až v tomto období. Jako nejčastější rok založení kroniky se objevuje rok 1787 či 1788.²⁸⁸ Důvodem, proč byly právě v této době zakládány pamětní knihy, bude pravděpodobně norma vizitačního protokolu z 2. října 1786, kdy v jeho čtvrté části se objevuje dotaz na faráře, zda vedou farní knihy.²⁸⁹ Jinak pamětní knihy, setkala jsem se také s označením knihy památné,²⁹⁰ se objevovaly již ve druhé polovině 17. století, v Prachatickém vikariátu je takovým příkladem pamětní kniha ve farnosti Vimperk. Zde byla pamětní kniha vedena od roku 1697-1925. Ne ve všech farnostech byly ovšem pamětní knihy vedeny. Tuto skutečnost změnilo vydání guberniálního nařízení o vedení kronik z 31. srpna 1835, uzákonilo povinnost založení kroniky ve všech městech, městysech, ve všech obcích světské i duchovní vrchnosti, a to s platností od 1. ledna 1836.²⁹¹ Většina starších pamětních knih byla zakládána na svévolném rozhodnutí kronikáře a neměly přesně stanovenou strukturu, kronikáři do nich uváděli většinou to, co sami uznali za vhodné. Pamětní knihy byly označovány v historii mnoha názvy, například „liber či consignatio rerum memorabilium, protocollum domesticum, matrix ecclesiae, Gedenkbuch, Hausprotokoll“ a jiné. V prvních pamětních knihách se objevuje celá řada zejména finančních údajů jako opisy zakládacích a nadačních listin, ustanovení o výši desátku, koledy či štolových poplatků, nechybí inventáře kostelů, kaplí i farní budovy. Podle zájmů písařů pak přibývají další informace.²⁹²

²⁸⁷ Václav PUBAL, *Kroniky*, s. 17.

²⁸⁸ FÚ Šumavské Hoštice, *Pamětní kniha 1787-1875*; FÚ Stachy, *Pamětní kniha 1788-1940*; FÚ Pěkná, *Pamětní kniha 1787-1943*; FÚ Nicov, *Pamětní kniha 1787-1946*; FÚ Křišťanov, *Pamětní kniha 1787-1808*; FÚ Korkusova Huť, *Pamětní kniha 1788-1938*; FÚ Dub, *Pamětní kniha 1787-1863*; FÚ Vacov, *Pamětní kniha 1787-1941*.

²⁸⁹ Miluše Wagnerová, *Farní kronika*, s. 27.

²⁹⁰ Pamětní kniha II, s. 1 uložena na děkanském úřadě ve Vlachově Březí.

²⁹¹ Václav PUBAL, *Kroniky*, s. 13.

Cílem této práce bylo seznámit čtenáře s jedním typem kronik a to vedených v církevním prostředí. Do „liber memorabilium“, pamětní knihy, se nejčastěji zaznamenávaly události týkající se kostela či farnosti. Vedené byly farářem či nějakým jiným kostelním úředníkem.²⁹³ Přesto ale žádná norma přesně nestanovuje, co by taková pamětní kniha měla obsahovat. Farní kroniky se dají využít pro dějiny duchovní správy ve farnosti Vlachovo Březí, jsou zde zaznamenány důležité události z let 1734-1811. Kronika také přináší zprávy o příjmech faráře a beneficii, srovnáním s jinými kronikami či kostelními účty by se dal zjistit průměrný roční příjem farnosti. Významné jsou také popisy jednotlivých oltářů v kostele Zvěstování Panny Marie, jsou zde vyjmenováni i někteří malíři a sochaři. Tyto události by mohly přispět dějinám umění. Pro historickou demografii by se mohly využít soupisy jednotlivých hospodářů v obcích přináležejících k farnosti a výše desátku, kterou odváděly, by mohla načrtnout bohatost kraje. Z hlediska hospodářského jsou významné záznamy o plodinách, které se ve farnosti pěstovaly, a také výčty lesů, rybníků a potoků. Významný je také záznam příznávacích tereziánských fassí, na základě něhož srovnáním s jinými farnosti, kde se také dochovaly, by se dala vytvořit statistika o tom, co které farnosti měly a také různé krajové zvláštnosti. Dala by se vyjmenovat řada způsobů, jak tuto kroniku využít, od historické metrologie, paleografického rozboru písma jednotlivých kronikářů či sociálních poměrů ve farnosti. Dobré by také bylo vytvořit edici této pamětní knihy. Podrobným zkoumáním farních kronik, lze tedy objevit řadu témat ke zpracování. To znamená, že na pamětní knihy by se rozhodně nemělo zapomínat a že jsou důležitým pramenem k poznání minulosti.

²⁹² Jaroslav MRŇA, *Protocollum domesticum*, s. 28; srov. Jana OPPELTOVÁ – Věra SLAVÍKOVÁ, *Poklady farních archivů - 2. Pamětní knihy farností*, Informace královehradecké diecéze 2, 2008 – zveřejněné na internetových stránkách: <http://ikd.diecezehk.cz/clanek.php?claid=4112>.

²⁹³ Zápisy do knihy mohl zaznamenávat také učitel, jak ve své práci uvedla Miluše Wagnerová. Miluše WAGNEROVÁ, *Farní kroniky*, s. 31.

Seznam zkratek

AM – archiv města

č. - číslo

DÚ – děkanský úřad

ed. - editor

FÚ – farní úřad

inv. č. – inventární číslo

JSH – Jihočeský sborník historický

kart. – karton

kol. – kolektiv

l - litr

s. – strana

sign. – signatura

SOA – Státní oblastní archiv

SOkA – Státní okresní archiv

srov. – srovnej

sv. - svatý

VI. – Vlachovo

Seznam použitých pramenů a literatury

Prameny nevydané:

Římskokatolický farní úřad Vlachovo Březí, Pamětní kniha II.

SOA Třeboň, DÚ Vlachovo Březí, Matrika křtů (1727-1765), kniha č. 5, s. 1-187; Matrika křtů (1766-1786), kniha č. 6; Matrika křtů (1704-1739), s. 1-44, 83-322, kniha č. 8, s. 26.

SOkA Prachatice, AM Vlachovo Březí, Městské výsady, sign. I-A-1; sign. I-A-5; sign. I-A-6; sign. I-A-9; sign. I-A-10; sign. I-A-11.

SOkA Prachatice, AM Vlachovo Březí, Radní manuál, inv. č. 14, sign. II-3.

SOkA Prachatice, DÚ Vlachovo Březí, Kostelní účty a nadační listiny, inv. č. 44, kart. 1.

SOkA Prachatice, DÚ Vlachovo Březí, Pamětní kniha I, sign. II-1.

Literatura:

BROŽ, Josef, *Obraz z minulosti Vlachova Březí*, Vlachovo Březí 2008.

ČERNÝ, Jiří, *Poutní místa jižních Čech. Milostné obrazy, sochy a místa zvláštní zbožnosti*, České Budějovice 2006.

FEDERÁLNÍ STATISTICKÝ ÚŘAD, *Retrospektivní lexikon obcí ČSSR 1850-1970*, Praha 1978.

HAŠEK, V. Bohdan, *Helfenburk nad Blaníci*, České Budějovice 1924.

CHVOJKA, Miloš – SKÁLA, Jiří, *Malý slovník jednotek měření*, Praha 1982.

JANÁK, Jan – HLEDÍKOVÁ, Zdeňka, *Dějiny správy v českých zemích do roku 1945*, Praha 1982.

KADLEC, Jaroslav, *Českobudějovická diecéze. Znaky a portréty českobudějovických biskupů*, České Budějovice 1995.

KOL. VĚDECKÝCH A ODBORNÝCH PRACOVNÍKŮ ÚSTAVU TEORIE A DĚJIN UMĚNÍ ČSAV ZA VEDENÍ A REDAKCE EMANUELA POCHÉHO, *Umělecké památky Čech 4 T/Ž*, Praha 1982.

LEDERER, Arnošt – ROZKOŠNÁ, Blanka, *Z dějin Židů ve Vlachově Březí*, Vlachovo Březí 2006.

MAGER, Jan Antonín, *Střípek z vlachovobřezské historie*, Rodopisné revue 2, 2002, s. 6.

MEDEK, Václav, *Cesta české a moravské církve staletími*, Praha 1982.

MRŇA, Jaroslav, *Protocollum domesticum farnosti velkomeziříčské (1816-1938)*, České Budějovice 2009. (= Bakalářská práce na Filozofické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích)

Ottův slovník naučný, sedmý díl, jedenáctý díl, šestnáctý díl, sedmnáctý díl, dvacátý sedmý díl, Praha 1900.

PALACKÝ, František, *Popis království českého*, Praha 1848.

PÁTEK, Ferdinand, *Vlachovo Březí ve vzpomínkách a literatuře*, Písek 1927.

PODHOLA, Roman, *Prachaticko známé i zapomenuté*, Český Krumlov 2008.

PODLAHA, Antonín, *Dějiny arcidiecéze pražské do konce století XVII. do počátku století XIX. I*, Praha 1917.

PUBAL, Václav, *Kroniky a kronikáři*, Praha 1972.

STARÝ, Václav (ed.), *Vlachovo Březí 1538-1988*, Vlachovo Březí 1988.

TÝŽ, *Pergameny a postavy Vlachova Březí: pamětní publikace vydaná ke stému výročí povýšení Vlachova Březí na město*, Vlachovo Březí 1968.

TÝŽ, *K názvu Zlatá stezka: poprvé se objevuje jako via Prachaticih (cesta Prachatická)*, Česko-bavorské výhledy 4, č. 22, 1993, s. 6.

STUHLÁ, Pavla, *Prachatický vikariát 1676-1750. Vybrané otázky církevní správy*, Praha 2004.

TÁŽ, *Chudoba za kněžské povolání p. Karla Hubky (1697-1724)*, Rodopisné revue 4, 2007, s. 12.

TÁŽ, *Křesťanská cvičení v některých farnostech prachaticko-netolického vikariátu v polovině 18. století*, Zlatá stezka 7, 2000, s. 251-266.

TEPLÝ, František, *Farní osada Předslavice na Volyňsku*, Praha 1905.

WAGNEROVÁ, Miluše, *Farní kronika Olešnice (1787 – 1887)*, České Budějovice 2008. (= Bakalářská práce na Filozofické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích).

ZEMAN, Martin, *Prácheňsko ve světle farářských relací. Církevní správa a náboženský život na přelomu 17. a 18. století*, JSH, 2003, s. 14-33.

Internetové zdroje:

<http://www.vlachovobrezi.cz>, 7. 6. 2010

<http://ikd.diecezch.cz/clanek.php?claid=4112>, 7. 2. 2009

<http://digi.ceskearchivy.cz>, 30. 7. 2010

PŘÍLOHY

Seznam příloh

Příloha 1 – Tabulky:

Tabulka č. 1 – Přehled farářů působících ve Vlachově Březí

Tabulka č. 2 – Přehled učitelů ve Vlachově Březí

Tabulka č. 3 – Přehled kronikářů pamětní knihy a data jejich působení ve farnosti

Tabulka č. 4 – Přehled zápisů v kronice a jejich autorství

Tabulka č. 5 – Přehled kronikářů a rozsahy stran

Tabulka č. 6 – Přehled autorů s rokem, kdy zápis učinil a s jazykem zápisu

Příloha 2 – Fotografie pamětní knihy

Obr. č. 1 Přední desky knihy

Obr. č. 2 Zadní desky knihy

Obr. č. 3 Hřbet se štítkem

Příloha 3 – Ukázky písma jednotlivých písařů

Obr. č. 4 První strana přepisu zádušních register z roku 1662 od Matěje Felíře

Obr. č. 5 Podpis Matěje Felíře

Obr. č. 6 První strana záznamu inventáře farního kostela Vlachova Březí z roku 1734 od Josefa Brauhoffera

Obr. č. 7 Záznam o provedené fundaci a zápis o zavěšení umíráčku ve filiálním kostele v Předslavicích roku 1749 od Jana Antonína Huberta

Obr. č. 8 Podpis Jana Antonína Hubera

Obr. č. 9 Záznam o instalaci Karla Sadila farářem ve Vlachově Březí zapsaný od něj samotného roku 1770

Obr. č. 10 Podpis Karla Sadila

Obr. č. 11 Opis fundační listiny Maxmiliána Lautského od Isidora Baudiše z roku 1771

Obr. č. 12 Podpis Isidora Baudiše

Obr. č. 13 Záznam o instalaci Jana Michaela Bixi farářem ve Vlachově Březí zapsaný od něj samotného roku 1772

Obr. č. 14 Podpis Michaela Bixi

Obr. č. 15 První strana opisu privilegií městečka Vlachova Březí od Františka Raffia

Obr. č. 16 Podpis Františka Raffia

Obr. č. 17 Záznam o instalaci Františka Pokorného farářem ve Vlachově Březí zapsaný od něj samotného roku 1811

Příloha 4 – Mapa

Obr. č. 18 Vývojová mapa města Vlachova Březí z roku 1700

Příloha 5 - Fotografie farního kostela Zvěstování Panny Marie ve Vlachově Březí

Obr. č. 19 Podoba kostela okolo roku 1700 s erbem města Vlachova Březí

Obr. č. 20 Dnešní podoba kostela s erbem města Vlachova Březí

Tabulka č. 1 – Přehled farářů působících ve Vlachově Březí

Jméno faráře	Doba působení	Poznámka
Adam Korčakovský	1630-1632	Člen karmelitánského řádu
Matěj Tropin	1632-1650	
Bartoloměj Pramer	1650-1653	Řeholník řádu sv. Františka z Horažďovic
Lukáš Dvořák	1653-1655	Z Vlachova Březí odešel do Velešína
Jakub Jan Bramburský de Brandeberg	1655-1659	Stal se děkanem ve Vodňanech
Jan Baptista Janovský	1659-1663	Kvardián minoritského kláštera v Horažďovicích
Václav Čermák	1663-1670	Člen řádu cisterciáků v Oseku
Jan Nosecký	1670-1672	
Josef Jiří Kinzel	1672-1680	
Jan František Miškovský	1680-1685	Magistr filozofie a teologie
Vít Josef Koch	1685-1687	Předtím působil na farnosti ve Lhencích.
Václav Thadeus Franz Černý	1687-1693	Zemřel ve věku 34 let, pohřben byl ve skřípku ve farním kostele.
Jiří František Chmelenský	1693-1704	Pocházel ze Sušice, zemřel ve věku 44 let.
Matěj Felíf	1704-1731	Pocházel z Prahy. Zřídil funkci vlachovobřezského kaplana.
Josef Brauhoffer	1731-1742	Pocházel z Budyně. Založil pamětní knihu roku 1734.
Jan Antonín Huber	1742-1770	Často cestoval do Mariazell.
Karel Sadil	1770-1772	Stal se děkanem v Budyni.
Jan Michael Brixa	1772-1792	Taktéž se stal děkanem v Budyni. Velmi horlivý ve vykonávání své funkce.
František Raffius	1792-1809	Předtím kaplan v Polné

Jméno faráře	Doba působení	Poznámka
František Pokorný	1809-1812	Velmi nadaný hudebník
Vojtěch Kareš	1812-1824	Psal články do Jungmannova slovníku a Preslova Rostlináře. Věnoval se překladatelství.
Emanuel Aschwitz	1824-1864	Jmenován prachatickým vikářem, získal titul personálního děkana a titul arcikněze vimperského.
Jan Mls	1864-1875	Rodák z Jelčovic
Vojtěch Nahmer	1875-1883	
Jan Myslík	1883-1913	Předtím působil jako kaplan ve Vlachově Březí
Karel Smrčka	1913-194	Roku 1933 se stal děkanem. Vlachovo Březí bylo povýšeno na děkanství.

Tabulka č. 2 – Přehled učitelů ve Vlachově Březí

Jméno učitele	Doba působení
Jan Rudolf Denmarin	1653-1662?
Michal Florián Wipera	1664
Jan Fabián	1680-1681, 1683-1687
Jan Vilém Ksandr	1681-1683
Matěj Listopad	1687-1714
Jan František Michailides	1714-1719
Adam Houra	1723
Jan Antonín Šíma	1733-1743
Václav Zedník	1743-1749
Tomáš Zedník	1749-1758, 1765-1787

Jméno učitele	Doba působení
Jan Václav Falk	1758-1765
Josef Traxler	1787-1803
Severin Blätterbauer	1803-1808
Karel Kopeček	1808-1834
František Kopeček	1834-1865
František Kopeček	1865-1902

Tabulka č. 3 – Přehled kronikářů pamětní knihy a data jejich působení ve farnosti

Jméno kronikáře	Začátek působení	Konec působení	Funkce
Matěj Felíř	1704	1731	Farář
Josef Brauhoffer	1731	1742	Farář
Jan Antonín Huber	1742	1770	Farář
Karel Sadil	1770	1772	Farář
Isidor Baudiš	není znám	není znám	kostelní účetní
Jan Michael Brixia	1772	1792	Farář
František Raffius	1792	1809	Farář
František Pokorný	1809	1811	Farář

Tabulka č. 4 – Přehled zápisů v kronice a jejich autorství

Skupina zápisů	Jednotlivé zápisy	Autor zápisu	Zapsaná léta	Jazyk zápisu	Rozsah stran
Farnost	Notata circa P. Capel. Przedslavicensem	Jan Antonín Huber	1720-1770	latina	47
	De Processionibus	Jan Antonín Huber	1752, 1759, 1764	latina	57-58, 73
	Jmenování Karla Sadila farářem ve Vlachově Březí (jde o zápis bez nadpisu začínající slovy „ <i>Ego Carolus Sadil...</i> “)	Karel Sadil	1770	latina	84-85
	O soudní pravomoci vlachovobřezského faráře nad předslavským administrátorem	Jan Michael Brixa	1775	latina	86-87

Skupina zápisů	Jednotlivé zápisy	Autor zápisu	Zapsaná léta	Jazyk zápisu	Rozsah stran
Farnost	generální vizitace	Jan Antonín Huber	1759	latina	72
		Karel Sadil	1771	latina	85
		Neznámý písař A	1786	latina	212
	Připojení fary v Předslavicích k Vlachovu Březím	Josef Braunhoffer	1666, 1717	čeština	128
	Specification denen herren geystlichen	Josef Braunhoffer	Nedatováno	Němčina, latina	129
	Vysoce Osvícení etc. (žádost předslavských poddaných o jmenování faráře na jejich faru)	Josef Braunhoffer	Nedatováno	čeština	130-131

Skupina zápisů	Jednotlivé zápisy	Autor zápisu	Zapsaná léta	Jazyk zápisu	Rozsah stran
Farnost	Kvitanice za příjmy z polí a luk	Josef Braunhoffer	1684, 1727	Latina, němčina	132-136
	Ustanovení samostatné fary v Předslavicích a jmenování administrátora	Isidor Baudiš	1770	němčina	138-141
	Jmenování Jana Michaela Brixi vlachovobřežským farářem	Jan Michael Brixa	1772	latina	204-205
	Valedictio aut Transitus ex Parochia Vlachobrzezensi in Decana tum Budinensem	Jan Michael Brixa	1792	latina	226-227

Skupina zápisů	Jednotlivé zápisy	Autor zápisu	Zapsaná léta	Jazyk zápisu	Rozsah stran
Farnost	Succesio Nova	František Raffius	1792	latina	228
	Jmenování Františka Pokorného farářem ve Vlachově Březí	František Pokorný	1811	latina	229
Úpravy kostelů ve farnosti, vztyčování křížů, soch a zvonů a nákupy nového vybavení	Notatum circa Campanulam erectam in Pago Kojeczin ad Filipem	Jan Antonín Huber	1747	latina	56
	Renovace kostela v Předslavicích	Jan Antonín Huber	1747	latina	59

Skupina zápisů	Jednotlivé zápisy	Autor zápisu	Zapsaná léta	Jazyk zápisu	Rozsah stran
Úpravy kostelů ve farnosti, vztyčování křížů, soch a zvonů a nákupy nového vybavení	Notatum circa Aram Bellisima Marie Cellensis	Jan Antonín Huber	1760	latina	72
	Notatum circa Campanulam Morientum W. brzezensis	Jan Antonín Huber	1760	latina	73
	Zakoupení pluviálů pro farní kostel	Jan Antonín Huber	1762	latina	73
	Zřízení dvou oltářů ve filiálním kostele	Jan Antonín Huber	1762	latina	73

Skupina zápisů	Jednotlivé zápisy	Autor zápisu	Zapsaná léta	Jazyk zápisu	Rozsah stran
Úpravy kostelů ve farnosti, vztyčování křížů, soch a zvonů a nákupy nového vybavení	Vztyčení křížů v několika osadách panství Vlachovo Březí	Jan Antonín Huber	1762, 1764, 1768	latina	74
		Jan Michael Brixa	1778-1784, 1791	latina	77
		František Raffius	1808	latina	77
	Oprava střechy kaplí sv. Barbory a sv. Jana Nepomuckého	Karel Sadil	1771	latina	85
	Zřízení hlavního oltáře ve farním kostela ve Vlachově Březí	Jan Michael Brixa	1734, 1770, 1773, 1776	latina	205-207

Skupina zázpisů	Jednotlivé zázpisy	Autor zázpisu	Zapsaná léta	Jazyk zázpisu	Rozsah stran
Úpravy kostelů ve farnosti, vztyčování křížů, soch a zvonů a nákupy nového vybavení	Zřízení ostatních oltářů ve farním kostele ve Vlachově Březí	Jan Michael Brixa	1730, 1772- 1774	latina	207-209
	Dary farnosti	Jan Michael Brixa	1774, 1775	latina	210
	Žádost faráře o poskytnutí vybavení ze zrušených kostelů a klášterů	Jan Michael Brixa	1788	latina	213
	Bílení kaple svatého Ducha	Jan Michael Brixa	1790	latina	213

Skupina zápisů	Jednotlivé zápisy	Autor zápisu	Zapsaná léta	Jazyk zápisu	Rozsah stran
Úpravy kostelů ve farnosti, vztyčování křížů, soch a zvonů a nákupy nového vybavení	Nákup nových varhan	František Pokorný	1811	latina	214
	Bílení filiálního kostela v Předslavicích	Neznámý písař A	1786	latina	221
Fundační záznamy a opisy fundačních listin	De Foundationibus	Jan Antonín Huber	1742	latina	55, 78
		Karel Sadil	1770	latina	78, 79
	Instrumentum Foundationis Hubertiana	Karel Sadil	1770	latina	88-90

Skupina zápisů	Jednotlivé zápisy	Autor zápisu	Zapsaná léta	Jazyk zápisu	Rozsah stran
Fundační záznamy a opisy fundačních listin	Instrumentum Foundationis	Isidor Baudiš	1771,1772	latina	90-100
	Messen Stiftung	František Raffius	1797-1801	němčina	101-111
	Fundace za Vojtěcha Jana Zádubského	Josef Braunhoffer	1727	čeština	196-199
	Johann Wentzel Hniedetzisser fundations Instrument	Neznámý pisař A	1763, 1784, 1787	Němčina, latina	216-220
Inventář farního a filiálního kostela	Inventarium Eccelsia Parochialis Wlacho. Brzesenis...	Josef Braunhoffer	1734	latina	48-52

Skupina zázpisů	Jednotlivé zázpisy	Autor zázpisu	Zapsaná léta	Jazyk zázpisu	Rozsah stran
Inventář farního a filiálního kostela	Inventarium Fialis Ecclesia	Josef Braunhoffer	1734	latina	53-54
	Roční censy v kostele v Předslavicích	Josef Braunhoffer	1738, 1739	Latina	59
	Interesse Berechnung	Neznámý písař A	1787	Němčina	222
Obec	Privilegia oppidi Vlachobřesi	František Raffius	1538, 1730, 1749, 1784, 1793	Čeština, němčina	154-170
Jednotlivé osady ve Vlachově Březí a jejich povinnosti	Zádušní registra	Matěj Felíř	1662	Čeština	1-15

Skupina zápisů	Jednotlivé zápisy	Autor zápisu	Zapsaná léta	Jazyk zápisu	Rozsah stran
Jednotlivé osady ve Vlachově Březí a jejich povinnosti	Fasi duchovní Tabelli v prácheňském kraji	Matěj Felíř	Nedatováno	Čeština	19-46
	Pro duchovenstvo přiznávající list	Jan Antonín Huber	1749	Čeština	60-70
	Osady Vlachovobřežský	Neznámý písař B	1773	Čeština	142-146
Přísaha	Přísaha pro pomocnice Matron k porodu uračujícím	Josef Braunhoffer	Nedatováno	Čeština	256-258

Tabulka č. 5 – Přehled kronikářů a rozsahy stran

Skupina zápisů	Rozsah stran						
	Farnost	Úpravy kostelů ve farnosti, vztyčování křížů, soch a zvonů a nákupy nového vybavení	Fundační záznamy a opisy fundačních listin	Inventář farního a filiálního kostela	Obec	Jednotlivé osady ve Vlachově Březí a jejich povinnosti	Přísaha
Kronikář							
Matěj Felř						1-15, 19-46	
Josef Braunhoffer	128-136		196-199	48-52, 52-54, 56, 59			256-258
Jan Antonín Huber	47, 57-58, 73	55-56, 59, 72-74	55, 78-79			60-71	
Karel Sadil	84-85	85	88-90				
Isidor Baudiš	138-141		90-100				
Jam Michael Brixa	86-87, 204-205, 226-227	75, 77, 205-210, 213					

Rozsah stran							
Skupina zápisů	Farnost	Úpravy kostelů ve farnosti, vztyčování křížů, soch a zvonů a nákupy nového vybavení	Fundační záznamy a opisy fundačních listin	Inventář farního a filiálního kostela	Obec	Jednotlivé osady ve Vlachově Březí a jejich povinnosti	Přísaha
Kronikář							
František Raffius	228	77	101-111		154-170		
František Pokorný	229	214					
Neznámý písař A	212	221	216-220	222			
Neznámý písař B						142-146	

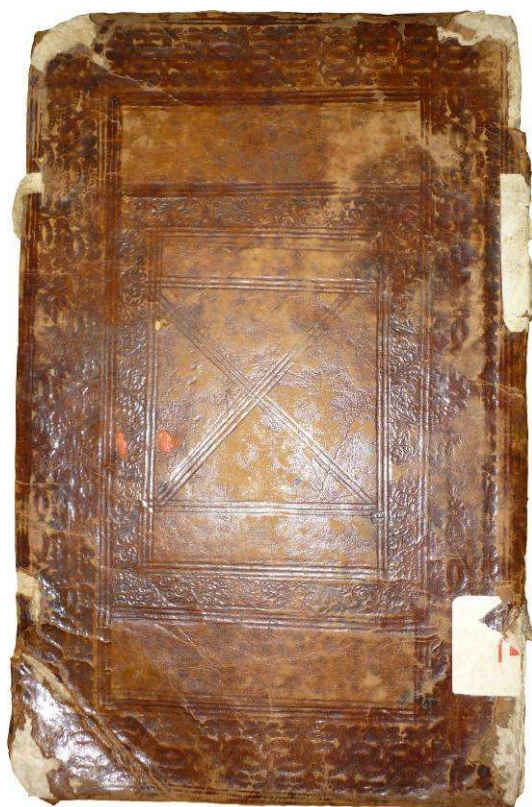
Tabulka č. 6 – Přehled autorů s rokem, kdy zápis učinil a s jazykem zápisu

Autor zápisu	Rok zapsání	Jazyk zápisu
Matěj Felř	Nedatované zápisy (pravděpodobně okolo roku 1713)	Čeština
Josef Braunhoffer	1734, 1738, 1739, nedatované zápisy	Latina, čeština, němčina
Jan Antonín Huber	1742,1747, 1749, 1751, 1752, 1759-1762, 1764, 1768, nedatovaný zápis	Latina, čeština
Karel Sadil	1770, 1771	Latina, němčina
Isidor Baudiš	1770-1772	Němčina
Jan Michael Brixa	1772-1775, 1778-1784, 1788-1792	Latina
František Raffius	1792, 1797-1801, nedatovaný zápis	Latina, němčina
František Pokorný	1811	Latina
Neznámý písař A	1786, 1787	Latina, němčina
Neznámý písař B	1773	Čeština

Příloha 2 – Fotografie pamětní knihy

Obr. č. 1 Přední desky knihy

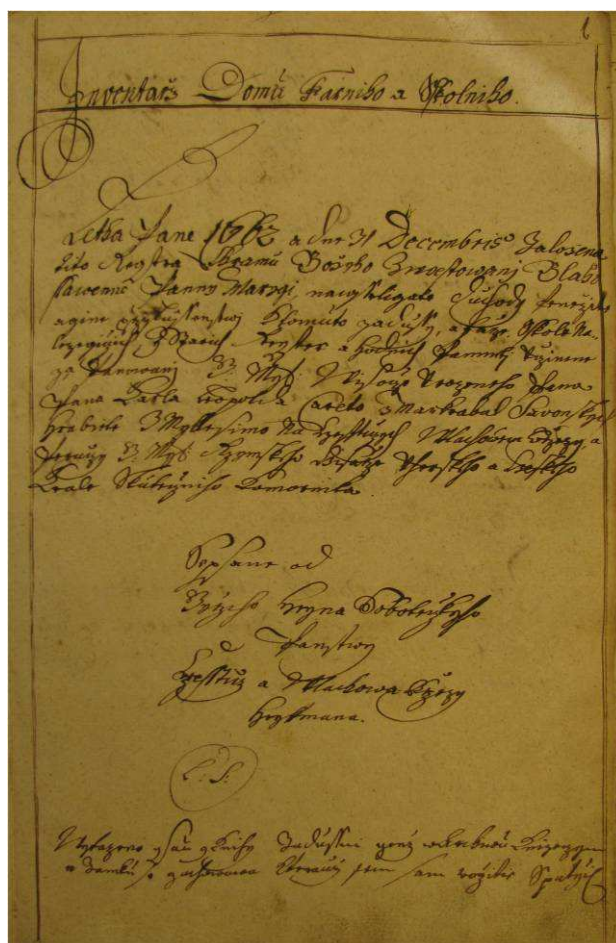

Obr. č. 2 Zadní desky knihy

Obr. č. 3 Hřbet se štítkem

Příloha 3 – Ukázky písma jednotlivých písařů

Obr. č. 4 První strana přepisu zádušních register z roku 1662 od Matěje Felře

Obr. č. 5 Podpis Matěje Felře

Inventarium Ecclesie Parochialis Vlachova Březí
 nis a me ul supra nominato Curato A. 1734 con-
 scriptum et pro directione Praef. Cathedralis in libro
 Evolutionum insertum.
 Vlachova Březí est Ecclesia Parochialis sub tutela Ar-
 chiepiscopi V. Mariae.
 Patronus eius Ecclesie (Cathedralis) Princeps de Policie
 seu
 Tutelam suam habet Březí vltimij sub tutela S. Vincentii
 Martiris
 Super mandata Capella (Cathedralis) Princeps S. Spiritus
 Catholica Ecclesia nunc Supplicat amplius cum una Capella
 S. Joannis Nepomuceni et S. Catharinae Virginis in eandem
 noviter erecta parochia.
 Ecclesia utcumq; parochia magis cunctis et Imperatolus
 Operes laici fore subdumens parochia cunctis operibus
 plurimum sed implum semper Imperatolus
 parochia sub tuti bene custodita.
 In Ecclesia parochia magis altare ex parte hinc incipit ad
 In Majori hinc parochia hinc S. V. Mariae ipsa in hinc
 parochia de hinc hinc
 In eadem parochia Religiosa
 In eadem simplicissima ligna
 Epitaphium Capiteum cum hinc S. Joannis
 Portabatur hinc
 Super introitum Cathedralis crucifixus cum hinc hinc
 hinc S. V. Mariae et S. Joannis Evangeliste.
 Crucifixus ex arte promissus unus
 Item Cox ligno
 Capite in Cathedralis in eadem hinc S. Joannis Nepomuceni
 quod in die festi per hinc hinc
 Alia diversa imagines per hinc hinc
 Vesilla parva cum Crucifixionibus quatuor
 Vesilla Calumna quatuor. Majora

Obr. č. 6 První strana záznamu inventáře farního kostela Vlachova Březí z roku 1734 od

Josefa Brauhoffera

Ego Carolus Sadil Archidiaconus Coloniensis Archidiaconus
 post actum (a seclanatum Colonia 20. Martii
 1770. die 7. Maii Ex gratia etc. etc. etc.
 Principi iudicanti de Dietrichshausen Präsentatus sum
 pro Carolo Vladimiro Březí et Březíensi, et
 die 15. Maii huiusmodi confirmatus a S. S. Officio
 Brasovensi, et die 9. Junii huiusmodi confirmatus sum
 a Reverendissimo ac Illustrissimo Domineo Archiepiscopo
 in Legatione Březíensi (a. iudicari ad Březí in
 castro Brasovensi, et periahi licentia S. S. Officij
 Brasovensis, etc. etc. etc.
 Reverendissimo ac Illustrissimo S. S. Officij
 Brasovensis Domineo Archiepiscopo Březíensi, S. S. gratia
 Archidiaconi Brasovensis, S. S. Legati Vladimiro
 Vladimiro Březíensi in spiritualibus generalis et
 specialis Vicarij in spiritualibus generalis et
 specialis Vicarij Archidiaconi Brasovensis
 Confessionarium.
 Quoniam quidem Honorabilis dilectus Carolus Sadil (suo
 tempore Vladimiro Březíensi nobis in facultate ex
 admisso legitime, ut per Dessem S. S. gratiam
 Hieronymum Kriebel per Petro Vladimiro Březíensi
 ad Divum Vitum in castro Brasovensi Canonicum
 solemniter in Archidiaconum parochialem Vladimiro Březíensi
 sem eidem creditam introduxit, etc.
 Nos proinde precibus eiusdem supplicantis benigne
 inclinatis, vigore presentium auctoritate speciali
 Episcopali ordinata facultatem et licentiam im-
 petimus, ut prefatus Carolus debili presentis
 examinatus, et probatus, debite ac opportune
 investitura instrumentis munitus, et installatus
 Reverendissimo S. Canonico et Metropolitano
 Brasovensi, observatis observandis, quae de iure
 in huiusmodi installationibus actu observari debent

Obr. č. 9 Záznam o instalaci Karla Sadila farářem ve Vlachově Březí zapsaný od něj samotného roku 1770

K. Sadil
 Vladimiro Březíensi

Obr. č. 10 Podpis Karla Sadila

Anno Domini
1772

Ego Johannes Michael Brixia natione Romanensis ex
 Diocesi Casertana in Italia Diocesos Praepositi, post stationem
 Castellanaum Decem annorum, quem episcopus in diocesi Habony
 sub Winograty in Dominio Wlachobrynski Ecclesiam primi
 Praepositi Domini Domini Emerici Comitis de Sackha con-
 monitus fui uno anno. Incoluit in Dominio
 Koelbergensi duobus annis. Studina in Dominio
 Celipioni Principis Caroli de Dietrichstein
 tribus annis. De Cujus Celipioni Principis gratia
 tandem capessit sui Praepositum pro Castellana
 Praepositura, ubi mansit decem annis: Et post
 modum Anno Domini 1749 de suavis praesentissima
 resolutione sua Celipionij Praepositus sum die 2
 Novembris pro Gerocho Wlachobrynski & die 18 Novembris
 anni currentis a Reverendissimo Archiepiscopo Constantino
 Praepositi pro hujus Beneficio confirmatus, atque die 19
 Decembris, veniendo Wlachobrynski, per resignationem
 aut respective promotionem Veronae Domini Caroli Tadici,
 in Decanum Studinensem, episcopi hujus praesentis Beneficij
 realem, corporalem et actualium possessionem suscipi.
 Ubi futurum anno 1749 die 24 Augusti incidente in Domi-
 nionem 13 post Benkovsten, qua die celebrata Dedicatio
 in Ecclesia Parochialium Wlachobrynski sub titulo
 S. Mariae ab Archiepiscopo solenniter intravit
 Et per Reverendissimum Dominum Carolum Sackha Archiepiscopi
 Praepositum foraneum Curiam Vlachobrynski & Decanum
 Wlachobrynski Canonice installatus atque omnium jura
 hujus Beneficij Beneficij annotationem pariter hujus
 fuit. Quibus et in majorem Dei Gloriam contribuit ut
 Altissimi Nomen invoce. Sua providentia me

Obr. č. 13 Záznam o instalaci Jana Michaela Brixia farářem ve Vlachově Březí zapsaný od
 něj samotného roku 1772

Johannes Michael Brixia

Obr. č. 14 Podpis Jana Michaela Brixia

Privilegia oppidi Vlachobřezí
descripta et originalia pro futura rerum memoria.
 Wir Joseph der Heilige von Gottes Gnaden erhablter könig-
 licher Kaiser, zu allen Zeiten Wäherer des Reichs König in
 Germanien zu Jerusalem, Hungarn, Böhem, Dalmatien
 Croatia, Slavonien, Galizien und Lodomerien, Erzhertzog
 zu Oesterreich, Herzog zu Burgund, und zu Lothringen,
 Großherzog zu Toskana, Großfürst zu Siebenbürgen,
 Herzog zu Mailand, Mantua, Sacma des gefürsteten
 Grafs zu Habsburg, zu Flandern zu Brabant etc.
 Erbtrugmann öffentlich und öffentlich kund, mit dem
 einmüthigen Rath, Rath und Einigung unserer, Rath und
 Gemaynde des Fürstenthums, dem offtmalen Rath und
 Rath in der Person subdiligentlicher Rathmann allenthalben
 abwesend, Wir gemeynsamer Raths von Mailand
 Rathmann hochachtungsvoller Frau Mutter des hochlöblichen
 Kaiserin, Königin, Maria Theresia Kaiserin etc.
 einmüthigen Bescheidens bestätigte Privilegien und
 Rechte dieser Stadt allenthalben zu beständigen, dem
 Rath als Inhalt:
 Wir Maria Theresia von Gottes Gnaden kaiserliche Kaiserin,
 in Germanien zu Hungarn, Böhem, Dalmatien, Croatia
 und Slavonien Königin, Erzhertzogin zu Oesterreich Mark-
 grafen zu Mähren, Herzogin zu Luxemburg und in Schlesien
 und Markgrafen zu Lausitz, Herzogin zu Lothringen und

Obr. č. 15 První strana opisu privilegií městečka Vlachova Březí od Františka Raffia

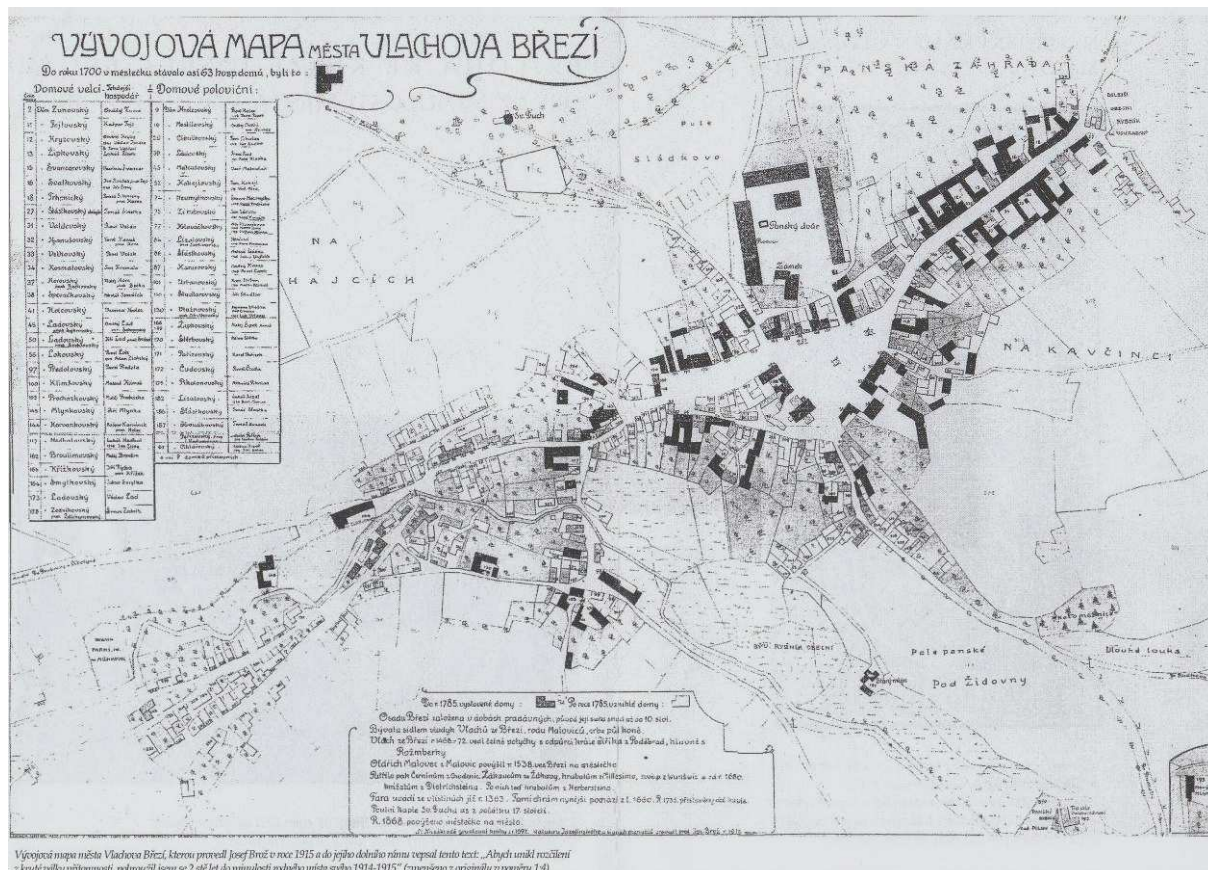
R. S. František Raffia
 Hrazdov

Obr. č. 16 Podpis Františka Raffia

Postquam Venerabilis Dominus Franciscus Gaffius per annos
17 curam animarum in hacce parochia Vlachobřezan-
gus; viribus deficienti datus est à Administratore loci
Dominus Franciscus Pokorný patria Sednensis tunc tempo-
ris Administrator parochialium Hradčanských, qui cu-
ram animarum in hocce beneficio accepit est 12 Junii 1809.
Mortuus autem 10 Aprilis anni 1810 aetatis vero suae 45 anno
Domino Francisco Gaffio Prago degenti, quae Legatus ei-
dem successit 20 Julii 1810 praefatus Dom: Franciscus
Pokorný, et sequenti anno 1811 die 7 Junii per Rev.
cardiff. Dominum Josephum Vojtech Episcopatum Vica-
riatum foranicum et assecurum (in septentrionali) sollemniter
installatus est.

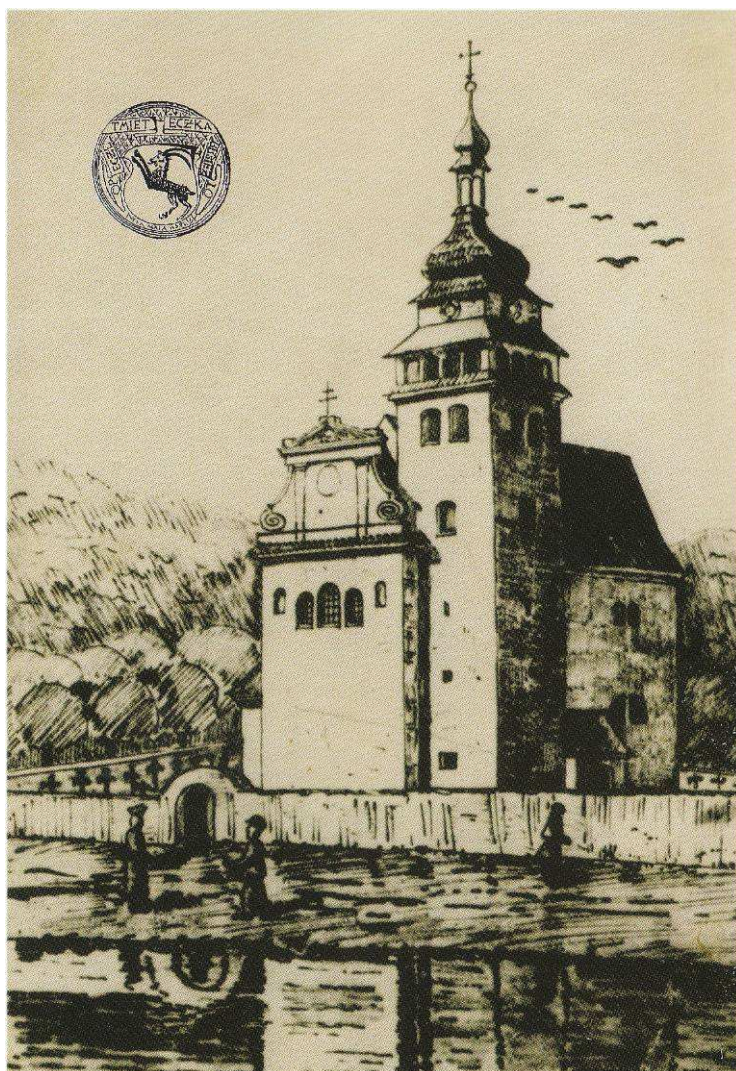
Obr. č. 17 Záznam o instalaci Františka Pokorného farářem ve Vlachově Březí zapsaný od
něj samotného roku 1811

Příloha 4 – Mapa

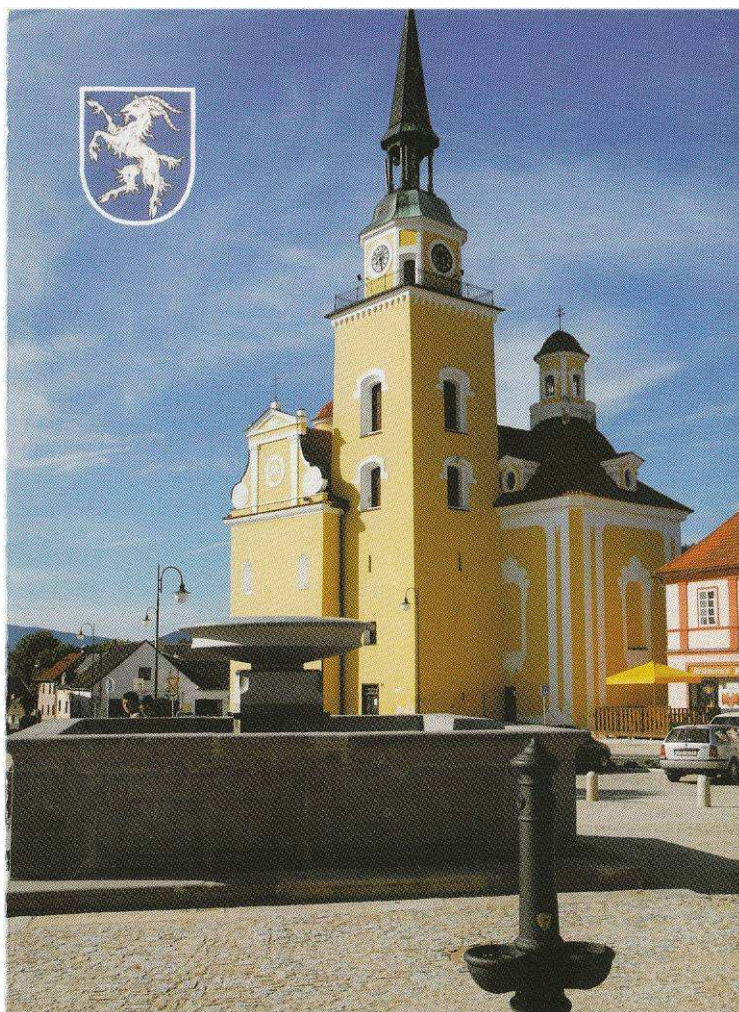

Obr. č. 18 Vývojová mapa města Vlachova Břežín z roku 1700

Příloha 5 – Fotografie farního kostela Zvěstování Panny Marie ve Vlachově Březí

Obr. č. 19 Podoba kostela okolo roku 1700 s erbem města Vlachova Březí

Obr. č. 20 Dnešní podoba kostela s erbem města Vlachova Břeží